

ĐC

135

NG HIỀN

Có
những
con
đường

có
những
dòng
sông

TẬP TRUYỆN

LƯƠNG HIÊN

ĐC. 04 (92)

C. 400 - NH

CÓ NHỮNG
CON ĐƯỜNG
CÓ NHỮNG
DÒNG SÔNG

TẬP TRUYỆN

~~48~~

ĐC. 135

NHÀ XUẤT BẢN

QUÂN ĐỘI NHÂN DÂN ♦ HÀ NỘI - 1985

CÓ NHỮNG CON ĐƯỜNG CÓ NHỮNG DÒNG SÔNG...

Truyện

I

Gần nửa đêm, cuộc họp đảng ủy mở rộng của tiểu đoàn công binh quân khu mới xong. Chiếc đèn bão đã đen kịt những muội, ngọn lửa đỏ sạm như một con mắt đói ngủ soi lên những gương mặt đã khá hốc hác vì vật lộn trong mưa nắng, dưới bom đạn liên tục mấy tháng trời nay chưa một lúc nghỉ.

Ngoài trời, mưa đầu thu vẫn lai rai. Mưa suốt từ hai, ba ngày nay rồi. Mưa đến thối đất thối cát.

Tiểu đoàn trưởng Lê Hải đứng dậy, vốc người dong dỏng chắc nịch của anh in một chiếc bóng đậm trên bức vách phía sau. Anh mỉm cười làm cho gương mặt cháy nắng xương xương bình thường nom hơi nghiêm nghị, khắc khổ, lúc này trở nên linh hoạt, cởi mở hơn.

— Thôi, ta lên đường, các đồng chí!

Lập tức, mệnh lệnh di chuyển sở chỉ huy tiền phương của tiểu đoàn được phát ra. Mấy tay cán bộ tham mưu đã mắc mán, ngủ được một giấc, choàng tỉnh dậy. Đã quá thuộc phong cách chiến đấu của Lê Hải, không ai hỏi một lời, cũng chẳng ai phản nản một tiếng. Hết sức xuề xòa dễ dãi trong mọi sự chơi bời, nói năng, sinh hoạt, nhưng đã vào việc, nhất là tác chiến, thì

Lê Hải lại hết sức nghiêm khắc và vô cùng chặt chẽ về nguyên tắc, chớ có ai dại mà lơ mơ với ông tiêu đoàn trưởng «trời đánh không chết» này.

Lê Hải và tiêu đoàn phó Đoàn Liễu, một con người thấp bé, quê ở miền Trung, cùng lên một chiếc xe con.

Chiếc xe gầm lên, cặp đèn pha sáng lóa chọc thủng màn mưa đang rơi chênh chếch. Đường lầy bùn, dài hun hút trong đêm khuya. Không một bóng người. Ênh ương, cóc nhái kêu râm ran bốn bề. Văng và có đơn la lừng. Những đêm mưa thế này, bọn Mỹ chắc ít hoạt động, anh em mình cũng đỡ vất vả.

Vừa lên xe ngồi được một lúc, Đoàn Liễu đã ngoẹo đầu sang một bên, ngáy hộc như một chiếc xe tăng đang gầm rú. Con người thật dễ ăn dễ ngủ, ai dám bảo đây là con người «lòng dạ khó đo lường»? Lê Hải cũng nhắm mắt, muốn chợp lấy một giấc ngủ con, nhưng đầu óc anh vẫn bề bộn công việc.

Bộ Tổng tham mưu vừa quyết định mở một chiến dịch vận chuyển quân sự rất lớn nhằm gấp rút đưa người và vũ khí vào Nam. Chiến dịch mang mật danh K2. Mọi lực lượng giao thông vận tải suốt từ bắc tới nam đều được huy động phần lớn vào chiến dịch.

Ở phía bắc, tại địa bàn quân khu này, Bộ Tổng tham mưu đã trực tiếp chủ trì cuộc họp giữa bộ tư lệnh quân khu với các tỉnh ủy, các đơn vị quân đội chủ lực địa phương, các ty, sở giao thông... các đơn vị công binh của Bộ, của quân khu, của các tỉnh, trong đó có tiêu đoàn công binh của Lê Hải.

Cuộc họp thật là quan trọng và cấp bách. Lê Hải rất vui nhưng cũng rất lo. Tiêu đoàn công binh mang số hiệu 72 của quân khu do anh chỉ huy đã được hội nghị nhất trí giao cho đảm trách đoạn đường xung yếu. Đây cũng là đoạn đường mà bọn Mỹ đang đánh

phá dai dặng và ác liệt nhất trong địa bàn của quân khu. Nhưng, cái đáng lo là mệnh lệnh đã dứt khoát: Tính từ hôm nay - 22 tháng 8 - chỉ sau ba ngày nữa, tức là 25 tháng 8, toàn bộ tuyến giao thông mà tiêu đoàn phụ trách đã phải hoàn tất mọi cầu, phà... để thông xe.

Một kỷ lục - một nhiệm vụ mà kẻ yếu bóng vía có thể choáng váng. Các cầu cống nơi đây đều đã bị bọn Mỹ đánh hỏng hết. Các phương tiện cầu phà, cũng đã bị phá hủy hoặc hư hại khá nhiều. Ở hướng đường 1A, giao thông gần như đã bị đình trệ từ trên nửa tháng nay. Hướng đường 59 và đường 15 bị bom ác liệt, tốc độ vận chuyển cũng đã giảm xuống chỉ còn một nửa... Lại đang mùa mưa. Tân binh thì nhiều. Khí tài bắc cầu mới do Bộ cấp cho, chưa hề được huấn luyện, cả tiêu đoàn chỉ có hai cán bộ trung đội là võ vẽ ít nhiều về loại cầu phà này. Đó là chưa kể đội ngũ lái xe lại đang rất thiếu. Lê Hải đã chủ động tranh thủ cho tập trung 50 chiến sĩ về tiêu đoàn tự đào tạo. Anh em học chưa xong. Tình hình này chắc chắn phải « dờ non », mạnh dạn tung họ vào nhiệm vụ. Vừa làm vừa học tiếp thôi. Thêm nữa, tiêu đoàn đang đóng rất phân tán. Có đại đội hiện nay đang còn ở cách Cần Tín - bến trọng điềm mà tiêu đoàn phải trực tiếp chỉ huy - những 250 ki-lô-mét. Làm sao nội trong đêm nay có thể điều động họ về tới địa điềm tập kết được?

Tất cả những chuyện đó đã làm cho Lê Hải muốn thất cả tim lại. Cũng vì thế cuộc họp của đảng ủy tiêu đoàn mở rộng đã phải làm việc hết sức khẩn trương và cũng căng thẳng chưa từng thấy. Họp xong là phải đứng dậy đi liền. Ba ngày! Ba ngày!... Làm sao chỉ trong có ba ngày mà tất cả bằng ấy công việc điều phải được thu xếp, giải quyết thẳng lợi?...

Chưa bao giờ, trong suốt cả cuộc đời chiến đấu của mình, Lê Hải phải đứng trước một con toán không lồ và hóc búa như lần này.

Tuy vậy, sau cuộc họp đảng ủy tiêu đoàn Lê Hải cũng đã có thể yên tâm được nhiều điều. Giờ đây, trong đầu óc anh nếu có gì vẫn còn nặng nề thì dường như lại là một chuyện khác: Ấy là sự xuất hiện của Cao Thành, một cán bộ quen biết cũ. Cách đây tám năm, khi Lê Hải còn là trung đội trưởng, Cao Thành cũng là một cán bộ trung đội, tuy không cùng một đại đội, nhưng cùng một tiểu đoàn công binh của quân khu. Cao Thành đã được cử vào Nam làm trợ lý công binh, sau đó xuống đơn vị một thời gian. Nay do sức yếu, anh được trở ra Bắc, làm trợ lý trên cơ quan tham mưu của Bộ tư lệnh quân khu. Lê Hải thỉnh thoảng lên họp, do đó hai người đã gặp lại nhau. Nhưng không ngờ, ngay từ buổi gặp gỡ đầu tiên, Lê Hải đã có những cảm giác không vui. Hoàn toàn trái ngược với sự mừng rỡ thực sự của anh, người cán bộ quen biết cũ này đã tiếp anh bằng một sự lạnh nhạt và luôn luôn nhìn vào bộ quần hàm thiếu tá trên ve áo của anh với cặp mắt khinh thị. «Thiếu tá rồi cơ à? Anh mà cũng đã lên thiếu tá? Bằng ấy năm ăn sung mặc sướng, an toàn ở miền Bắc, mà anh cũng lên được thiếu tá?». Dường như Cao Thành chỉ còn thiếu nói hẳn ra điều ấy. Đến khi được đồng chí tư lệnh vui vẻ giới thiệu thêm: «Lê Hải là một sĩ quan trí thức đáng quý, kiên nhẫn học tại chức, sau đó được trên cho đi học thêm đã tốt nghiệp hai bằng kỹ sư trong hai năm liền. Một bằng kỹ sư cầu đường, một bằng kỹ sư cơ khí ô tô, máy kéo...», thì đôi mắt Cao Thành trở hẳn ra. Anh lặng đi một lúc, rồi nhếch mép cười: «Bằng cấp cũng quý thật. Nhưng tất cả đều phải qua thử thách lửa máu đã anh ạ». Đến lượt đồng chí tư

lệnh phải nhường cặp mắt lên. Có lẽ anh không thể nào hiểu nổi thái độ của Cao Thành.

Từ đó, mỗi lần gặp nhau, sự lạnh nhạt giữa hai người càng rõ rệt và sâu sắc thêm. Cái nhìn của Cao Thành không chỉ khinh thị, mà còn tỏ ra tức giận nữa.

Mặc dầu Lê Hải vẫn cố giữ thái độ thân mật, kẻ cả kính trọng (anh thực sự kính trọng những người đã từng tắm trong máu lửa chiến trường miền Nam ác liệt, gian khổ), nhưng cuối cùng lần nào giữa hai người cũng xảy ra một vài câu hoặc một vài ý ít nhiều khác biệt và thường dẫn tới thái độ ít hoặc nhiều gay gắt.

Chính vì vậy từ nửa năm nay, Lê Hải đã tìm đủ mọi cách để lánh mặt người cán bộ quen biết cũ ấy. Tính anh vốn không ưa chuyện «dấu đá», mặc dầu trong cuộc đời đôi khi bị dồn tới thế không thể lùi được; anh cũng biết thế nào là tự vệ, chứ không đến nỗi là kẻ nhu nhược hoặc ngu hèn...

Vậy mà hôm nay, Cao Thành lại xuất hiện trong đoàn cán bộ của quân khu. Khi tiễu đoàn 72 đã được trao nhiệm vụ ở đoạn đường xung yếu nhất, anh ta đã chắt vấn Lê Hải rất nhiều điều, như một vị tư lệnh chất vấn cấp dưới. Thôi cũng được, nếu như tất cả những câu hỏi ấy đều thuộc về kỹ thuật, như «Hai bộ cầu mới T.P.P., các anh chưa học, làm thế nào để sử dụng được ngay?» - «Các anh báo cáo là tiễu đoàn đang đóng rất phân tán, có đại đội đi xa những 250 ki-lô-mét làm thế nào để về kịp?» - «Các anh báo cáo là lái xe thiếu, sẽ phải «dỡ non» lốp đang dào tạo, liệu có bảo đảm an toàn?». Vân vân và vân vân... Nhưng cuối cùng anh ta lại hỏi thêm: «Các anh bảo đảm sẽ đúng thời gian, và an toàn tuyệt đối, không bốc dấy chứ?». Câu hỏi đã làm cho Lê Hải phải đỏ mặt lên. Không thể nhún nhường được mãi, Lê Hải buộc phải đáp lại: «Xin anh cứ chờ xem, rồi hãy xét

doán một thề cũng không sợ muộn!". Tưởng như hai lưỡi kiếm đều rút ra khỏi vỏ. May thay, mọi chuyện cũng lại qua đi...

9
① Nhưng dẫu sao cho tới lúc này, ngồi lên xe mà trong lòng Hải vẫn còn thấy cộm lên một cái gì đó không vui. Anh thở dài nhẹ nhẹ. Anh không thích gì hơn là được thanh thân trong lòng dề làm việc, và rất thích sự an cần, vui vẻ của anh em chung quanh. An nhân ư? Tiếng tăm ư? Cấp bậc ư? Cũng như mọi người khác, anh không phải thần thánh gì mà không có những lúc nghĩ tới những cái đó, nhưng quá thật anh chưa bao giờ coi đó là những mong muốn cao nhất của đời mình.

Mưa, mưa vẫn lai rai. Ngoài trời vẫn tối mù, chỉ trừ hai vệt đèn pha chiếu sáng ở phía trước với những giọt mưa lấp loáng bay, hàng cây hai bên đường rù rượi, ướt át và một sự hoang vắng như từ một thuở hoang sơ xa xôi nào đang chế ngự nơi đây.

Đoàn Liễu tựa mình tinh dậy. Anh hỏi mấy giờ rồi, sau đó bắt chọt hỏi tiếp:

- Này, ông Hải, ông có biết tại sao hôm nay cái lão Cao Thành nó vắn vẹo nhiều thế không?

Lê Hải đáp lấp lửng:

- Không! Không rõ lắm.

Đoàn Liễu nheo mắt cười ranh mãnh:

- Nó ý thế tư lệnh phó quân khu là chỗ quen biết cũ với nhau đấy mà. Lúc giải lao tôi có nghe nó nói thế này: "Cậu Lê Hải trước đây được anh Cúc tư lệnh phó cũ quá tin, quá đề cao. Bây giờ anh Cúc đi rồi, anh Nhiệm mới về thay, vì chưa rõ tình hình lắm, nên anh Nhiệm vẫn tạm sử dụng vậy thôi!".

Lê Hải nhú lông mày:

- Thế là... nghĩa thế nào?

Đoàn Liễu cười to:

- Có nghĩa là nó bảo: Ông Cúc là "ô" của ông đi rồi. Bảy giờ cần phải... đánh giá lại ông.

Lê Hải thở hắt ra một cái. Anh không khỏi lặng người. Thì ra lại còn cái chuyện vợ vờn "ô, dù" này nữa ư? Sao chuyện đời quá phức tạp làm vậy? Lê Hải làm gì có "ô", có "dù" nào. Đối với anh, hết sức rõ ràng mình bạch là: phục tùng tất cả mọi đồng chí chỉ huy cấp trên, kính trọng và phục tùng tất cả các đồng chí chỉ huy, lãnh đạo cấp trên, không phân biệt bất cứ ai và làm việc hết mình. Có vậy thôi! Trong đầu óc Cao Thành sao lại có những ý nghĩ xấu thế nhỉ? Nhưng, nếu quả như Đoàn Liễu tinh quái đã thấy đúng, thì... sao? Trời ơi! Ngày rời ghế nhà trường dề vào quân đội, trước mặt anh chỉ toàn thấy những hoa hồng và cuộc sống chung quanh sao mà tuyệt vời, sao mà cao cả đến mê say...

Từ lúc đó, cái gì nặng nặng trong đầu óc Hải càng như thêm nặng và có phần nhức nhối. Anh cố xua đuổi mọi ý nghĩ rắc rối đi, cố quên tất cả, ngoài công việc trước mắt: phải hoàn thành nhiệm vụ, một nhiệm vụ hết sức phức tạp, khó khăn dang đòi hỏi bọn anh phải căng sức, căng óc ra. Tóm lại là phải làm việc, phải chiến đấu hết mình, không được một phút giây chậm trễ, lơ lửng, càng không được mảy may lo sợ, dao động!...

Đôi môi mím lại, cặp mắt nhìn thẳng phía trước, mặt bừng bừng nóng, lát sau Lê Hải mới khẽ thốt lên, như với chính anh:

- Không có chuyện gì hết. Mặc nó. Phải làm việc đã!

Cũng như toàn thể đoàn đã rất thuộc tính Lê Hải, khi nghe thấy giọng nói của người tiêu đoàn trưởng này thoát như khô răn lại, và gương mặt anh bừng

bùng như lên cơn sốt, thì Đoàn Liễu hiểu rằng: Lê Hải đã quyết vào trận. Và đã vào trận là anh sẽ quên hết, dám vứt hết tất cả mọi cái gì là riêng tư, kể cả những chuyện lật vặt, vợ vằn trong đơn vị. Lê Hải là con người biết tập trung sức lực cũng như dám tập trung sức lực dè chiến đấu. Những lúc đó, dù nhiều khi trong thâm tâm không thích Lê Hải vì chuyện này chuyện khác, Đoàn Liễu cũng phải thừa nhận: con người này quả thật trong sáng và tích cực, không thể phủ nhận hoặc dễ dàng bôi bác.

Một lúc sau, chiếc xe nhỏ đã vượt hết con đường đất lầy lội, ra tới quốc lộ 1. Cũng đúng lúc ấy, cả Lê Hải, cả Đoàn Liễu bỗng nhòm lên, nhờ người về đằng trước, mở to mắt nhìn ra. Cậu lái xe cũng đột nhiên bật reo như một chú bé bắt được một chú chim non:

— Ô! Kia rồi! Cánh nhà mình kia rồi!

Trên quốc lộ 1, một đoàn xe chở các khí tài cầu phà của công binh đang nối đuôi nhau âm âm chạy, gần như cả một đoàn xe lửa dài dặc đang chạy ngang qua, chắn hết cả con đường phía trước.

— Đúng! Anh em ta!— Lê Hải, đôi mắt bật sáng, mở tung cửa xe, khoác áo mưa nhào xuống. Lòng anh tràn ngập vui sướng. Anh giơ cao tay vẫy vẫy, nói như hét lên:

— Hoan hô 72! Hoan hô các chiến sĩ lái xe 72!

Từ trên ca-bin những chiếc xe tải đồ sộ, gần như tất cả những gương mặt trẻ đều lộ ra ngơ ngác nhìn. Ánh đèn pha đã soi rõ người đang đứng ở ngã ba đang vẫy chào và hoan hô họ là ai. Lập tức những tiếng reo, tiếng hô đáp lại râm râm cả một quãng đường, hòa lẫn tiếng xe máy gầm gào rung chuyển.

— Hoan hô tiểu đoàn trưởng!

— Xin cứ tin tưởng ở chúng em!

- Báo đảm an toàn tuyệt đối! Tiều đoàn trưởng cứ yên tâm!

Lê Hải chạy tới sát từng chiếc xe. Anh siết chặt những bàn tay thò ra - Những bàn tay nhỏ nhắn, chưa nhiều chai sọc, những bàn tay em út.

- Cần thận! Dầu sao vẫn phải hết sức cần thận, tập trung tư tưởng vào tay lái đấy!

Một chiếc xe bỗng dừng lại, cửa xe mở, một bóng người nhảy xuống, đứng nghiêm lại, giơ tay lên vành mũ sắt:

- Báo cáo, tôi Lê Báo, đại đội trưởng đại đội 3...

Lê Hải giơ tay lên đáp lễ, rồi nhào tới ôm chặt lấy Lê Báo, quay tròn:

- Các cậu cừ quá! Tôi đang lo...

- Báo cáo anh, đúng 5 giờ chiều nhận được điện lệnh của tiều đoàn, chúng tôi ra quân ngay...

- Lúc ấy, chúng tôi chưa họp được đảng ủy tiều đoàn, nhưng cứ lệnh điều quân đã, kéo không kịp. Điện vẫn tắt quá, tôi cứ lo các ông không hiểu hết tầm quan trọng.

Lê Báo ngửa người ra cười vang:

- Báo cáo, đã quá thuộc cách điện của thủ trưởng rồi. Cứ thấy những từ *tức khắc* và *nghiêm chỉnh*, là bọn tôi hiểu ngay việc lớn, việc khẩn cấp loại 1. Thế là, dù có bão, có lụt, cũng phải lên đường...

Lê Báo trở lại xe. Các chiến sĩ lái trẻ vừa được "dỡ non" đang tiếp tục cuộc diễu hành kỷ diệu và lịch sử của đời lính công binh của họ: chuyến xe đầu tiên trong đời đi làm nhiệm vụ bảo đảm giao thông, vận tải đánh Mỹ.

Lê Hải vẫn đứng như say. Đoàn Liễu ngại mưa, nhưng rồi không thể ngồi yên trên xe được nữa, cũng chạy xuống. Hai người đứng ngắm mãi đoàn xe. Tốc

đẹp quá. Cụ ly cũng đẹp quá! Ai dám bảo đây là các chiến sĩ lái xe chưa học trọn khóa học? Lê Bảo vừa nói tới bức điện. Nhưng thật ra đâu phải chỉ vì một bức điện khàn! Ngay từ khi họ khoác tấm áo lính, còn như một chú bé lớ ngớ bước vào tiểu đoàn, Lê Hải cùng toàn thể cán bộ chỉ huy ở đây đều đã biết phải làm những gì giúp họ; trước hết là làm cho họ ý thức được thật sâu sắc trách nhiệm của mình, sâu sắc đến mức mọi nhận thức đã chuyển thành tình cảm. Họ đã biết vui từng cái vui nhỏ của đơn vị, biết lo tới cả những nỗi lo lớn của tiểu đoàn, của đảng bộ. Họ đã cùng tất cả cán bộ các cấp trong tiểu đoàn trở thành một cơ thể thống nhất. Đứng vậy, tất cả đã biết lo, biết tính, biết làm ngay từ đầu, từ những ngày họ hãy còn như những tờ giấy trắng...

Lê Hải và Đoàn Liễu cùng trở lại xe của mình. Anh bảo cậu lái xe lách lên, vượt đoàn xe vận tải khí tài của Lê Bảo đề tranh thủ tới Cồn Tín trước.

Lần này ngồi lên xe, khác với cách đây nửa giờ lúc mới ra đi, Hải thấy lòng mình khá yên ổn. Quyết tâm của anh (vừa cấp tốc hành quân, vừa cho một bộ phận đi lĩnh khí tài mới T. P. P., vừa triển khai, tổ chức lực lượng...) được đảng ủy tiểu đoàn hoàn toàn nhất trí, đã bước đầu tỏ ra có hiệu lực.

- Chi còn lo nhất cái «xê» lão Trần Phụng đang còn ở tít cửa sông Hồng, liệu sáng mai có về kịp Cồn Tín không? - Đoàn Liễu cũng không nên được sự mừng rỡ, cất tiếng nói như vậy.

- Tôi tin là được. Cậu Phụng vẫn giỏi về môn cơ động. Mà thằng cha này thật là tinh ranh, cái quái gì nó cũng làm được.

- Còn bọn cậu Nhu «xê» phó đi lĩnh T. P. P. nữa...

- Đã cho cả cậu Luận « bê » trưởng biết về T. P. P. đi giúp sứt! Cũng không đáng lo cho lắm.

Lê Hải nhắm mắt lại để bình dung ra toàn cảnh của tiền đoàn đang giờ phút này, trong đêm khuya mưa gió, lầy lội, cũng một loạt lên đường ra quân để gấp rút bước vào chiến dịch vận chuyển lớn lao nhằm chi viện cho miền Nam đánh thắng. Trong đầu óc anh hiện lên rõ ràng từng khuôn mặt: Này Lê Bảo, này Trần Phụng, này Nguyễn Văn Nhu... này các chiến sĩ lái xe, này các chiến sĩ ca-nô, các chiến sĩ cầu phà... Tất cả đều quen thuộc. Tất cả đều thân yêu. Những người chiến sĩ công binh ở đâu cũng vậy, bao giờ cũng thế, vẫn như là những tảng đá cẩm thạch - nhưng là những tảng đá mưa không mòn, nắng không cháy - Những tảng đá chìm dưới bùn non, lốt đường cho xe ra phía trước đánh giặc - Những tảng đá được ghép lại với nhau thành tường thành, thành lô cốt vững bền nơi bờ biển, ngoài hải đảo, trên non cao... để góp phần chở che Tổ quốc. Những tảng đá khi cần, và có thời cơ, cũng trực tiếp giáng vào đầu giặc, tiêu diệt giặc góp phần vào chiến thắng chung của Đất Nước... Những tảng đá cần thiết biết bao và cũng đơn giản làm sao! Lê Hải đã mặc tấm áo quân phục với « 36 đường may kép dập » trên vai từ những năm 1959, với lớp nghĩa vụ đầu tiên. Đã ngót hai mươi năm làm lính công binh, trải đủ mọi nỗi nhọc nhằn, mọi điều hiềm nguy ghê gớm, cũng như mọi niềm vui, mọi vinh dự đã dành cho những người lính cách mạng khi hoàn thành nhiệm vụ. Giờ đây nếu có ai hỏi anh: muốn đi đâu không? thì Hải sẽ trả lời không cần phải suy nghĩ: « Không! Chỉ trừ khi Đảng cần tôi đi đâu thì tôi sẵn sàng tới đó ». - Công binh! Công binh! Những người lính chân đất, vai trĩu nặng khí tài, những người lính suốt đời tắm trong mồ hôi, và lấm khi cả máu tươi.

Những người lính «thò, mọc» suốt đời tận tụy, âm thầm, suốt đời trung thành với sự nghiệp của Đảng, và coi đó cũng là sự nghiệp của chính mình...

Lê Hải xòe bật lửa mỗi một điều thuốc, rít từng hơi dài. Ánh lửa soi hồng khuôn mặt anh. Đoàn Liễu liếc nhìn thấy một nét gì như sung sướng và quả quyết trên khuôn mặt ấy.

Bản thân mình, Lê Hải cũng cảm thấy dễ chịu, tinh táo. Anh đã quên hẳn câu chuyện Cao Thành vừa làm cho đầu óc anh bận rộn và thoáng nhức nhối.

Trời tờ mờ sáng. Mưa đã tạnh. Một buổi sáng nhợt nhạt, dầm hơi nước nặng nề trên đồng bằng Bắc Bộ. Đã nhìn thấy một cây biền gỗ xiêu vẹo ở bên đường chỉ bốn phủ Cồn Tín.

Rời dòng sông đã hiện ra trước mặt. Một làn nước trắng đục mênh mông, cuồn cuộn—Những cơn mưa đã dồn lũ về rồi!—Lê Hải nhú lông mày thăm nghĩ. Thấy ba-ri-e trên bến mở, Lê Hải giục cậu lái xe chạy thẳng xuống bến. Bỗng có tiếng còi ré lên, và giọng một người con gái quát to:

— Xc dừng lại!

Rời tiếp:

— Nguy hiểm đấy, quay lại đã!

Nguy hiểm! Có lẽ cô gái nào đó đã không biết rằng mình đang dọa dân công binh. Một chuyện như quá thừa. Nhưng dẫu sao, vì tôn trọng luật lệ, Lê Hải vẫn vờ vai cậu lái xe bảo lùi lại.

Một cô gái mảnh dẻ từ trong gian nhà hầm nửa chìm nửa nổi chạy ra. Một bên tay đeo băng đỏ, vai khoác tiều liên, cổ đeo chiếc còi nhỏ, tóc búi gọn, quần xắn tới gối, cô gái vừa có vẻ khỏe mạnh, cứng cỏi, lại vừa có vẻ duyên dáng. Lê Hải bỗng mở to mắt ngỡ ngàng.

Anh nhảy vội xuống xe:

— Chính! Cô Chính phải không?

Cô gái cũng ngạc nhiên, tiến lại. Rồi cô bỗng reo lên như một đứa trẻ:

— Ồi anh Hải! Anh Hải! Sao lại gặp anh ở đây thế này? Lạ quá! Thật không ngờ. Em cứ tưởng anh đi *B dài* từ dạo ấy rồi...

Tuy vậy cô đã vội ngắt sự mừng rỡ bỗng bật của mình lại:

— Nhưng, nhưng mà các anh đi đâu? Đang giờ cao đêm. Ở đây chúng nó hay đánh lúc sáng sớm lắm. Các anh cho xe núp dưới bóng cây kia, rồi vào nghỉ, chờ các đài quan sát báo đã...

Quả nhiên, khi Lê Hải, Đoàn Liễu và cậu lái vừa nhảy ra khỏi xe thì keng báo động vang lên râm râm khắp bốn bề. Cũng lạ, lúc mới tới, nhìn bốn phía này hoang vắng đến thế, đến mức tưởng không một sinh vật nào còn sống ở bến sông này, ai ngờ giấu kín ở đâu đây, khắp chỗ, dưới đất, dưới từng ngọn cỏ, dưới từng quầng sông, là bao nhiêu con người vẫn ngày đêm tinh táo...

Thế rồi ào ào một tốp máy bay Mỹ lao tới như những làn gió quỷ quái đen xì. Dường như đã quá quen với bến phà này rồi, chúng không cần phải lượn, không cần phải quan sát, tính toán gì nữa, lướt tới là đáp bom xuống liền. Một loạt bốn trái bom nổ chuyền đất, khói lửa bùng lên nơi đầu bến phà. Nước sông dội lên thành những cột nước trắng xóa, cao ngất.

Lê Hải quay lại nhìn Chính, thăm cảm ơn cô. Và lúc này anh mới để ý thấy Chính đã già, nhan sắc cũng đã giảm so với năm 1966. Khi cô còn ở đội Thanh niên Xung phong ở bến cầu Lò Lèn-Thanh Hóa... Năm ấy đơn vị của Lê Hải cũng phục vụ ở đó, anh hãy

còn là một trung đội phó. Năm ấy Chinh đẹp và trẻ nổi tiếng cả một vùng từ Đồ Lèn về tới Thanh Hóa. Không một lái xe nào chạy đường trường qua đây mà không biết Chinh và mê Chinh. Không một anh lính nào, dù công binh, dù cao xạ, dù đặc công nước... ở quanh đó là không tìm dịp để ít nhất một lần được gặp Chinh. Và đã gặp một lần, thì cũng như các anh lính « xế », tất cả lính các binh chủng cũng đều yêu Chinh. Nhiều anh mê say đến khốn khổ. Nhiều vụ mất đoàn kết nội bộ cũng chỉ vì Chinh.

Lê Hải cũng thuộc số cán bộ trẻ đã thực sự yêu Chinh. Nhưng cũng như nhiều người có lòng tự trọng, anh đã biết ghìm mình lại để không lao vào cuộc tình duyên một cách « vô điều kiện ». Là bởi khi ấy Chinh đã cho mọi người biết rõ: cô đã có người yêu là bộ đội đi Nam từ 1961, và cô đang kiên nhẫn, thủy chung chờ đợi...

Sau sáu tháng ở Đồ Lèn, Lê Hải cùng đơn vị đã lăn lộn khắp nơi. Không ngờ sau bảy năm mới lại gặp nhau.

Trong khi Đoàn Liễu, vị chỉ huy phó đã nổi tiếng háu gái của tiểu đoàn cứ ngồi thẩn ra ngắm nhìn Chinh, Lê Hải cùng cô ôn lại những kỷ niệm cũ một cách cảm động.

— Thế bây giờ... Cô Chinh đã lập gia đình chưa? Máy cháu rồi?

Gương mặt Chinh thoát như có một áng mây buồn:

— Chưa anh ạ! Em vẫn...

— Sao? — Lê Hải ngạc nhiên.

Cúi đầu, lặng đi một lúc, Chinh mới ngàng lên, làn này đôi mắt cô vẫn sáng nhưng đã và lạnh đi một cách rất lạ. Cô nói bình thản và gần như lạnh lùng:

— Anh Hải ạ! Anh Nghĩa, người yêu đầu tiên của em như các anh đã biết, đi B, đã hy sinh. Sau đó hai

năm em đã gặp và yêu một anh ở tên lửa. Nhưng rồi anh ấy cũng lại hy sinh trong một trận bảo vệ Hàm Rồng. Và gần đây em lại yêu một anh lái xe Trường Sơn. Nhưng hồi đầu năm, em lại nhận được tin anh ấy cũng hy sinh rồi!

Hải sững sờ. Đầu óc anh rung lên. Anh nhìn Chinh. Anh muốn cầm lấy tay Chinh khóc lên, dề chia sẻ nỗi đau cuộc đời người con gái trong cuộc chiến đấu này, gia đình Hải cũng đã mất một người anh. Đó là một chiến sĩ hải quân chuyên vượt biên đưa người, đưa vũ khí và thuốc men vào Nam. Mới chỉ một sự mất mát ấy, Hải đã cảm thấy nhiều lúc mình như già đi. Vậy mà người con gái này đã phải ba lần chịu đựng như vậy! Cả ba đều là bộ đội. Ba anh bộ đội đều rất trẻ, đều đang yêu tha thiết...

Hải nén mình lại, cố tìm một câu nói đùa cho không khí đỡ đau khổ.

- Vậy hẳn bây giờ cô sợ bộ đội lắm rồi hả?

Chinh buồn bã:

- Với người lạ, em sẽ nói là: không. Nhưng với anh, em nói thực: cũng hơi ngại ngại rồi đấy!

Nhưng rồi cô bỗng bật cười thành tiếng, và trên khuôn mặt râm nắng, thoáng những vết nhăn của tháng năm dài dẫu khổ cực, bỗng ứng lên một màu hồng. Cặp mắt Chinh liếc nhanh:

- Nhưng nói vậy thôi, bây giờ có anh bộ đội nào hỏi, chỉ cần một câu, em sẽ bằng lòng lấy liền.

Rồi trở lại nghiêm trang, cô thở dài:

- Đời em như sinh ra là dề lấy bộ đội sao ấy anh ạ.

Lê Hải lại im lặng ngắm nhìn. Lúc này anh như thấy cô trẻ đẹp như xưa. Trước mặt anh là hiện thân của một sức sống, một lẽ sống mới, và phải chăng cũng vì lẽ sống ấy mà chính cô và cả anh đã từng dám xông vào mọi chỗ khó khăn, ác liệt...

sau, không tiếp tục câu chuyện được nữa, Lê Hải phải ra bến cùng Đoàn Liễu quan sát, nghiên cứu thực địa, cùng mọi vấn đề khác có liên quan, như lưu tốc, khí hậu, khí tai, phương tiện tại chỗ, cuối cùng là tình hình nhân dân và mọi quy luật hoạt động của địch...

Chinh cho biết nhà cô ở gần ngay bến. Đây là chính quê của cô. Hải rất mừng. Anh tin là sẽ còn nhiều dịp gặp gỡ và nói chuyện với Chinh.

Bước ra khỏi căn nhà hầm, Lê Hải và Đoàn Liễu cùng có một nhận xét: Đường xuống bến khá chật chội và lầy quá, sẽ gây không ít trở ngại cho công việc của đơn vị. Vì vậy nếu không có địa phương giúp sức chắc sẽ không xong.

Lê Hải vẫy Chinh lại:

- Ai là bí thư đảng ủy ở đây?
- Ông Cây!
- Chủ tịch?
- Ông Mẫn!
- Chủ nhiệm hợp tác xã?
- Ông Vi.
- Tôi muốn gặp các đồng chí đó ngay. Có Chinh giúp tôi được không?
- Được chứ. Vậy anh đi luôn với em!

Hai người cùng rẽ vào xóm. Đoàn Liễu ở lại tiếp tục đo đạc sức nước và tìm nơi đề mở một đường tránh khác xuống bến, nhằm bỏ con đường lầy lội kia.

Đến lúc này Chinh mới có thì giờ đề hỏi Hải:

- Thế còn anh?

Lê Hải cười nhẹ:

- Tôi lập gia đình rồi. Đã có một cháu. Nhưng, với cô, tôi cũng có thể nói thực: Một cuộc hôn nhân... bình thường, do cha mẹ tìm và cưới cho. Cô ấy cùng làng, dạy cấp một. Bộ đội mà cô! Chiến tranh đi

suốt. Thì giờ đâu dè mà tìm hiểu người mà mình mong ước. Hôm cưới, lúc nằm bên vợ, tôi cứ thầm tự hỏi: «Sao mình lại lấy vợ nhi?»

Chinh bật cười ran.

— ... Rồi chúng tôi cũng có con. Tôi rất yêu cháu bé. Tôi cũng bắt đầu dần dần yêu mẹ nó. Nói tóm lại, cả một thời trai trẻ đã ném vào lửa, không còn có thể dò hỏi gì hơn nữa...

Bỗng nhiên nhìn vào mắt Chinh, Lê Hải như thấy hiện lên bóng dáng của ba anh bộ đội trẻ tuổi, tất cả đều mười chín, hai mươi. Họ đang nhìn anh bằng cặp mắt hết sức nghiêm trang...

Hải lại chợt nhớ tới Cao Thành. Chắc hẳn đối với anh ta, đây cũng là một cô gái ở hậu phương ăn sung mặc sướng, ít được rèn luyện, ít thực tế, trong khi người khác phải lăn lộn hy sinh năm này qua năm khác nơi chiến trường máu lửa...

2

Hai hôm sau, Cao Thành từ Bộ tư lệnh quân khu cũng dưng dưng lên đường vào lúc gần nửa đêm về xuống bến Cần Tín kiểm tra, đơn đốc tiểu đoàn 72. Anh lái xe của cơ quan tham mưu Bộ tư lệnh tuy mới trong vòng hơn nửa năm, cũng đã quá thuộc cái tính đồng bóng bất tử của vị trợ lý mới về. Khi được yêu cầu ra đi vào giờ giấc khuya khoắt thế này, anh vẫn không khỏi bực tức, cần nhẫn.

Lẽ ra Cao Thành có thể đi từ chiều, theo gợi ý của đồng chí phó tư lệnh. Nhưng Cao Thành vẫn cố nán ở lại đề xin dự một hội nghị của hậu cần. Theo Cao Thành nghĩ: Việc gì anh ta cũng cần phải biết, và cần đóng góp ý kiến. Xăm tối, anh lại xin dự cuộc họp của thanh

niên cơ quan. Buổi sinh hoạt này là buổi sinh hoạt của nữ thanh niên. Cao Thành cũng rất muốn có mặt để được kể lại cho các em, các cháu nghe về những cô thanh niên trong chiến trường, nhằm giáo dục họ. Cuộc họp thanh niên kết thúc lúc mười giờ khuya. Thông thường thì sáng sớm mai Cao Thành lên đường cũng được. Nhưng anh không thích thế. Anh muốn tỏ ra cho Bộ tư lệnh và tất cả mọi người trong cơ quan hiểu rằng: Cao Thành là một con người cực kỳ sôi nổi, cực kỳ xông xáo, một con người đã dành tuyệt đối và trọn vẹn cuộc sống của mình cho cách mạng, không hề tiếc máu, cũng không hề tiếc sức! Đó là một mặt, mặt khác ra đi lúc nửa đêm như thế này cũng là để nhắc nhở cho tiểu đoàn 72 hiểu rằng công việc là cực kỳ quan trọng, khẩn trương, và cấp trên đang theo dõi, giám sát công việc của tiểu đoàn 72 một cách hết sức chặt chẽ, nghiêm túc; do đó tiểu đoàn cần phải ra sức mà làm việc cho tốt...

Chiếc xe rồ máy ra đi, làm nhiều người trong cơ quan Bộ tư lệnh tỉnh giấc. Họ ngỡ ngàng, không hiểu con người này cứ luôn luôn thích lao vào, xia vào tất cả mọi công việc của người khác, và luôn luôn thích gây ra những trạng huống căng thẳng giả tạo, và rất nhiều lúc không cần thiết là để làm gì vậy?

Cũng gần giống với Lê Hải hai đêm trước, ngồi trên xe, Cao Thành suy nghĩ mung lung không sao chớp mắt được. Anh sắp gặp lại Lê Hải, con người « quá may mắn » ấy! Không hiểu sao cứ trông thấy vẻ mặt hơi lầm lì nhưng đầy tự tin và bướng bỉnh của Hải là Cao Thành lại chỉ muốn sốt tiết. Nói chung, anh không thể nào chịu được những cán bộ mà anh cho là quá nhàn nhả và xa thực tế ở cái hậu phương này. Cần phải đề họ được thử thách, được tôi luyện gặt gao hơn nữa. Tốt nhất là ở chiến trường. Như thế họ mới có thể được

một lập trường thật kiên định, vững chắc. Thực tế chiến trường quả là vô cùng vĩ đại, mẫu nhiệm. Những con người đã lăn lộn trong máu lửa có thể làm được tất cả mọi chuyện, mọi việc ở trên đời này một cách chính xác và tuyệt diệu nhất. Họ là những lớp người hoàn toàn mới, lớp người đổ rục lửa máu, lớp người tiêu biểu, xứng đáng được lịch sử trao cho những nhiệm vụ quyết định và then chốt của Tổ quốc trong giai đoạn cách mạng mới...

Thật vậy, Cao Thành từ khi về đây, luôn luôn bút rút không yên lòng. Anh muốn phá bỏ tất cả, thay đổi tất cả. Đã một lần gặp riêng đồng chí phó tư lệnh, lấy tình thân quen, Cao Thành đã thẳng thắn, và tin tưởng tuyệt đối là vì lợi ích cách mạng mà mình phát biểu: « Anh hãy cho tôi về chỉ huy cái 72 đi! Tôi sẽ vực nó lên và đấu tranh kiên quyết, loại trừ mọi sự trì trệ, bảo thủ, tiêu cực của nó... ». Đồng chí phó tư lệnh cũng tin là Cao Thành xông xáo, sôi nổi có thể xốc được cái 72 lên hơn nữa. Mặt khác trong chốn kín đáo nhất của lòng mình, ông cũng muốn có một nhóm thân tín trong « ê kíp » dễ dãi làm ăn khi về đơn vị mới. Nhưng ngặt một điều: trước mắt 72 đang không có vấn đề nào có thể chèn trách được nó, cho nên ông thấy chưa tiện thay đổi gì lớn đối với nó. « Được, để rồi xem, nếu cậu thích ». - « Báo cáo anh, đâu có phải vấn đề tôi thích hay không thích. Đây là vì lợi ích chung anh ạ! » - « Đúng! Đúng! Tất cả chúng ta cũng chỉ vì cách mạng hết mà! ».

Trời sáng dần. Mặt trời như một trái cam vàng đã vượt lên khỏi đường chân trời, sau một làn sương mỏng nhẹ kéo dài. Đã tới Cồn Tín, chiếc xe ngoặt vào trong xóm. Hỏi một vài người, Cao Thành nhanh chóng tìm được ngay nhà tạm trú của sở chỉ huy tiểu đoàn 72.

Cả Lê Hải và Đoàn Liễu đều vắng mặt, chỉ có một anh đại đội phó trẻ tuổi đang ngồi trực ban bên một máy V.T.Đ và một máy điện thoại.

- Hai đồng chí kia đi đâu cả?

- Báo cáo, các đồng chí ra bến hết. Tiều đoàn trưởng đang ở bờ nam, tiều đoàn phó ở bờ bắc.

- Làm gì vậy?

- Báo cáo, đường xuống bến Cồn Tín sau đợt mưa dài ngày, lầy lội quá, lại thêm hố bom be bét cả ở ngay đầu cầu. Tiều đoàn đang cùng với nhân dân địa phương sửa lại đường, lấp lại hố bom.

Cao thành thở dài lắc đầu, nhăn mặt:

- Vậy hôm nay đã là ngày cuối cùng, làm thế nào mà các anh có thể hoàn thành nhiệm vụ?

Anh đại đội phó trẻ, tươi cười, hồn nhiên:

- Báo cáo đồng chí phái viên, được chứ ạ!

- Được là được thế nào? Các anh đừng có chủ quan!

- Báo cáo, tiều đoàn đã có tính toán đầy đủ cả.

- Tính toán! Tính toán! Được để xem! Vậy còn tình hình các bến khác trong phạm vi khu vực do toàn tiều đoàn các anh phụ trách thế nào rồi? Đã nắm được tình hình gì chưa? Nơi nào cũng thế này cả thì chết cả lũ đấy!

Một lần nữa anh đại đội phó trẻ lại tươi cười, hồn nhiên như không:

- Báo cáo, các đại đội trên bến Mực, bến Sỹ... đều vừa có báo cáo rõ: đã tập kết về gần đây đủ khí tài, quân số, nhất là cái anh ở bến Mực. Báo cáo, đại đội đồng chí Trần Phụng ở tít cuối tỉnh, xa đúng 250 ki-lô-mét, vậy mà cũng vừa mới điện về: bảo đảm 10 giờ sáng hôm nay có thể triển khai toàn diện đề bắc cầu qua sông Chanh...

Cao Thành nhìn anh đại đội phó trực ban. Anh rất khó tin đây là những lời báo cáo thật chính xác.

Dường như đọc được sự nghi ngờ trong cặp mắt nhỏ, nhọn sắc và luôn luôn cứng như hai mũi dùi của Cao Thành, anh đại đội phó trực ban lại vui vẻ, hồn nhiên:

— Báo cáo đồng chí phái viên, lần đầu đồng chí về 72, chưa hiểu rõ chúng tôi đây thôi. 72 có truyền thống cơ động từ lâu, lại đã quá quen trong việc vừa tổ chức vừa huấn luyện trong hành tiến cơ động... Đồng chí cứ yên tâm. Tiều đoàn đã tính toán cả rồi!

« Tính toán! Tính toán! » — Cao Thành làm bầm. Anh cũng lo cho cái 72 không hoàn thành nhiệm vụ. Nhưng đồng thời trong anh, lại có một tiếng nói khác đang cầu mong cho cái 72 này sẽ không thề làm tốt công việc của nó.

Lát sau, anh đại đội phó gọi một chiến sĩ liên lạc đưa Cao Thành ra bến sông.

Anh chiến sĩ còn quá trẻ, trạc 17, 18 là cùng, đen như củ sừng, quần áo nhàu nát, dây đầu mỡ và bùn đất, hai vai áo rách tã. Đúng là quân công binh, không cần phải đoán, chỉ thoáng nhìn là biết ngay. Nhưng cũng lạ, không hiểu có phải mọi người của cái tiều đoàn này đều giống nhau cả hay không mà anh chiến sĩ trẻ nom vất vả, gầy guộc, lam lũ vậy lại cũng rất vui vẻ chẳng khác gì anh đại đội phó ban nãy.

Ra khỏi xóm đã thấy ở đằng xa, nhân dân và bộ đội đang gồng gánh, khiêng vác qua lại rất tấp nập — Cao Thành nheo mắt lại, hỏi:

— Sao ít bộ đội vậy? Đi đâu cả rồi?

— Báo cáo, một nửa đơn vị đang cấp tốc học khí tài mới T.P.P. ở trong làng ạ!

— Hà? Học hả?

— Vâng ạ! Báo cáo, tiều đoàn mở lớp ngay từ hôm qua. Tiều đoàn bảo một mặt cấp tốc huấn luyện về nắm vững khí tài mới, một mặt khăn trương sửa bến. Hai việc cùng song song ạ!

- Nhưng ai dạy? Chưa có giáo viên về mà!

- Báo cáo, tiểu đoàn trưởng trực tiếp dạy. Có hai cán bộ trung đội phụ trợ.

- Tiểu đoàn trưởng các anh đã học T.P.P. đâu mà dạy? Phải đợi trên cho kỹ sư, chuyên viên về chứ!

Anh lính trẻ cười:

- Báo cáo, tiểu đoàn trưởng chúng em cũng kỹ sư đấy ạ. Kỹ sư hai bằng là đẳng khác! Tiểu đoàn trưởng đọc tài liệu rồi hướng dẫn. Đợi người ở trên về sợ muộn, không kịp...

Cao Thành một lần nữa nhăn mặt, lắc đầu.

Hai người đã ra tới bến sông. Quang cảnh sửa đường khá tấp nập, sôi nổi. Dân quân, thanh niên, bộ đội... tất cả như những con thoi, chuyên đất, chuyên đá từ xa về để vá lấp các hố bom, và san sửa các hốc hố, ổ gà lầy lội ghê gớm trên mặt đường. Tiếng hò, tiếng hát râm ran, vang rộn cả bến sông.

Anh liên lạc đưa Cao Thành tới chỗ Đoàn Liễu. Anh này đang đôn đốc, chỉ huy chung công cuộc sửa đường ở bờ bắc.

Từ xa, nom thấy cái dáng di hùng hục của một tấm thân hơi thấp và to ngang, Đoàn Liễu đã ngỡ ngợ. Rồi nhìn rõ một khuôn mặt rậm nắng cứng cỏi với đôi mắt sắc nhọn như hai mũi dùi, Đoàn Liễu đã nhận ra người phái viên này là ai.

Cao Thành tiến lại bắt tay Đoàn Liễu và mỉm cười dịu dàng:

- Thế nào, công việc liệu có kịp không anh?

Đối với Cao Thành, Đoàn Liễu không là cái gì hết. Đây là một con người mà Cao Thành coi như dưới tầm mình về đủ mọi phương diện. Chẳng những thế, vốn sắc sảo và hay xóc óc, đi tới đâu cũng tìm cách khai chuyện, và thọc sâu vào nội bộ của người khác, Cao Thành đã biết được không ít điều về người tiểu đoàn

phó này, một con người bình thường về tất cả mọi mặt, nhưng lại nổi tiếng về tính đố kỵ. Do đó Đoàn Liễu có tài gây dư luận, gây bè phái rất nhanh. Cao Thành biết Lê Hải đã và đang bị vị tiểu đoàn phó này am thâm kèn cựa. Thịnh thoảng Đoàn Liễu lại chơi một đòn ngầm sau lưng đè hạ uy tín Lê Hải...

Đối lại, Đoàn Liễu cũng hiểu Cao Thành. Trong thâm tâm, Đoàn Liễu chẳng ưa con người này nhiều điều, nhưng lại rất thích một điều: ấy là Cao Thành cũng không thích Lê Hải. Bởi vậy, giữa Liễu và Cao Thành có một diềm gặp gỡ như đã đón đợi nhau từ lâu. Cũng do đó, hai người bề ngoài luôn tỏ ra hết sức dịu dàng, yêu thương và tôn trọng nhau.

Đoàn Liễu mời Cao Thành ngồi nghỉ dưới một gốc cây nhỏ bên đường đã bị bom phạt cụt gần một nửa cành lá. Đoàn Liễu phân trần khi thấy Cao Thành nêu lên nhận xét đầu tiên: «Tinh thần làm việc của mọi người rất tốt, nhưng lực lượng hơi ít. Theo ý tôi, lẽ ra phải huy động bà con cả mấy xã chung quanh để sửa lại đường này cho bảo đảm chắc chắn về thời gian».

— Báo cáo, tôi hoàn toàn nhất trí với anh. Ý tôi ngay từ đầu cũng vậy. Nhưng ông Lê Hải của chúng tôi cứ không chịu. Tôi là phó. Tôi không có toàn quyền. Tôi làm thế nào khác được hở anh? Anh thông cảm cho. Ngoài ra, anh xem kia, chung quanh bốn đều đồng trưng lênh láng nước cả. Đất đá, gỗ lạt đều phải chuyên từ xa đến, như vậy liệu rồi sẽ ra sao? Tôi đã có ý kiến là: nên dỡ mấy cái ván chỉ ở rìa làng, cái nhà bia ở cổng làng để lấy thêm gạch đá. Cả cái tam quan chùa đã bị bom hư hại nữa. Mà bây giờ thì còn mê tín cái gì chứ? Ông ấy cũng không nghe, bảo đã tính toán đất đá gỗ lạt với ủy ban, dân quân và thanh niên trong làng cả rồi. Lại còn hy vọng ở tỉnh nữa. Theo

kế hoạch hiệp đồng, 9 giờ sáng nay tỉnh sẽ có xe chở đá từ bến Chuyên tới. Tôi sợ hiệp đồng ấy không chắc đã thành, nên cũng đang lo lắm...

Thấy Cao Thành chăm chú, và như đọc được sự đồng tình, ủng hộ trong mắt người phái viên, Đoàn Liễu chép miệng thở dài, tiếp tục:

- Ông Hải « nhà chúng tôi » là người tháo vát thật, nhưng đạo này « anh em » họ kêu lắm, nhất là từ khi có hai băng kỹ sư, ông ấy chẳng còn chịu nghe ai nữa...

« Anh em », hai từ ấy sao mà thiêng liêng và quan trọng! « Anh em » hẳn có nghĩa là đồng đảng quần chúng. « Anh em » cũng có nghĩa là tuyệt đại đa số trong Đảng bộ... « Anh em » đã « kêu » như vậy, Lê Hải hiền nhiên là sai lầm rồi còn hồ nghi gì nữa? Cao Thành quá hiểu như vậy.

Nhưng anh cũng thừa biết hai tiếng « anh em » mà Đoàn Liễu vừa tung ra, thực chất chỉ là... Đoàn Liễu!

Cao Thành chia tay ra cho Đoàn Liễu nắm lấy và mỉm cười. « Tao khinh mày quá, mà tao cũng hoan nghênh mày quá! ». Nụ cười có đầy đủ ý nghĩa của câu nói ấy.

Giữa lúc đó, một cô gái chừng ba mươi tuổi, vai khoác súng, quần xắn cao, áo nâu bạc chạy tới. Đoàn Liễu quay lại, đôi mắt của vị tiểu đoàn phó như bật sáng:

- Đây là cô Chinh, hiện là chỉ huy phó lực lượng địa phương đang giúp chúng tôi sửa gập đường, bên.

Cao Thành đã ba mươi lăm tuổi, chưa có vợ và cũng chưa một lần có người yêu. Đối với phụ nữ, nhất là người có chút ít nhan sắc, con người « gang thép » này bao giờ cũng thoát trở nên vô cùng dịu dàng, tế nhị. Anh siết chặt tay Chinh và giữ bàn tay cô rất lâu, rồi hỏi bằng một giọng mềm mại như nhung:

— Công việc tiến triển tốt chứ? Liệu chừng nào thì có thể hoàn thành kế hoạch, hả cô Chinh?

Chinh sôi nổi báo cáo cho Đoàn Liễu và cả vị phái viên có vóc người lùn cùn với cặp mắt nhọn hoắt như dùi, nghe về tình hình công việc. Cô cho biết, trong xã đang tiếp tục chuyển gỗ, luồng ra đê tăng cường chống lầy.

Lê Hải từ bờ nam cũng vừa báo về cho biết: đã nhận được tin đoàn xe tải chở đá của tỉnh chỉ còn cách Cầu Tín trên 20 ki-lô-mét. Chinh báo cáo thêm, theo kế hoạch của Lê Hải, cô đã triển khai đầy đủ hệ thống cảnh giới báo động máy bay, và trạm cấp cứu cũng đã đặt xong ở ngay sát bến.

Lê Hải! Cái gì cũng Lê Hải! Đoàn Liễu sầm mặt. Cao Thành cũng thấy rất khó nghe.

Chinh nói tiếp:

— Báo cáo các anh, theo tính toán của tiểu đoàn thì 16 giờ 30 sẽ có thể thông cầu. Tình hình này, theo ý em chắc chắn là được. Các anh cứ yên tâm.

Lại tính toán! Tính toán!— Cao Thành suyt nữa phải thốt lên một lời gắt gỏng. Tính toán! Từ hội nghị lớn cách đây hai hôm, cho tới nay, đã nghe Lê Hải nói nhiều đến chuyện tính toán, về đây lại thấy từ cậu trực ban tới cô dân quân này cũng lại nói đúng y một giọng như vậy. Lẽ ra Lê Hải phải nói nhiều tới quyết tâm, tới ý chí. Đúng thế, anh chàng này chưa trải qua nhiều máu, lửa chưa thấy hết được vấn đề cơ bản, quyết định này...

Chinh báo cáo xong, xin Đoàn Liễu bổ sung cho dân quân xã một cán bộ có kỹ thuật đê tập trung dứt diêm việc mở một đường tránh trên ruộng lầy, bên trái lối chính xuống bến. Sau đó cô tắt tà định quay đi. Đoàn Liễu và Cao Thành không ai bảo ai, đều hết sức an cần, niềm nở giữ cô lại đề ướm chén trà mà Liễu đã

công phu mang cả phích nước nóng và bộ ấm chén đẹp của anh ra tại «trần tiền», «uống cho tỉnh táo trong những lúc đầu óc căng thẳng».

Chinh từ chối. Liễu thân mật nắm lấy cổ tay cô và gần như quàng tay ôm lấy lưng cô, với dáng vẻ một người anh vô cùng trong sáng và hết lòng quý mến em út, để giữ cô lại.

Giữa lúc đó, ngoài xa, tiếng reo hò bỗng nổi lên ran ran cả một vùng sông nước.

Cao Thành, Đoàn Liễu và Chinh cùng nhìn ra thì thấy một đoàn xe tải như căn đuôi nhau hối hả chạy về phía đoàn người đang tấp nập làm việc nơi gần bến.

— Đá! Đá! Đá đã về các anh ơi!

Chinh reo âm. Cô giật tay ra và chạy vù đi.

Đoàn Liễu và Cao Thành không thể nào khác, cùng vội vã, lật dật chạy theo cô.

Đá về, công trường càng thêm nhộn nhịp, khẩn trương. Tốc độ và năng suất tăng lên rõ rệt. Cũng thêm một may mắn: hôm nay đã tạnh mưa nhưng trời vẫn còn đầy mây. Từ sáng sớm đến giờ, chưa có máy bay Mỹ đến giội bom như thường lệ.

Tuy nhiên, đồng hồ đã chỉ 12 giờ rồi. Công việc ở bờ bắc đã có vẻ «hòm hòm», nhưng tin từ bờ nam cho biết công việc chống lầy sửa đường còn đang hết sức gian nan. Bên đó lầy lún nặng hơn bờ bắc rất nhiều, hố bom cũng dày đặc hơn.

Cao Thành đi đi, lại lại từ trên đường xuống dưới bến, rồi lại từ bến ngược lên. Có vẻ như anh lo cho công việc của tiểu đoàn, nhưng trong lòng anh, một tiếng nói thầm kín lại tiếp tục vang lên «Cho chúng mày chết! Phên này để rồi xem mày còn trở lại tính toán đến đâu nữa?».

Đoàn Liễu không hoàn toàn như vậy. Anh cũng lo có thể tiểu đoàn sẽ không hoàn thành kế hoạch trong

hôm nay, nhưng trở lại sở chỉ huy vẫn cứ nhàn nhạ bên ấm trà đề cố tìm được cơ hội gần gũi Chinh...

Tin trực ban thoát báo cáo ra : các đại đội của tiểu đoàn trên toàn tuyến đã báo cáo triển khai toàn bộ đội hình và khí tài, khắc phục xong hầu hết mọi trở ngại trên đường lên, lối xuống ; tất cả đang chuẩn bị đề bắc cầu ngay ban ngày...

Tin vui làm cho mọi người ở Cồn Tín, cả quân, cả dân đều rất phấn khởi, và như được một sự kích thích rất mạnh. Tốc độ và năng suất lại vọt lên một mức mới.

Lê Hải thoát từ bờ nam trở về bờ bắc bằng một chiếc xe lội nước nhỏ. Toàn thân anh đầy bùn, như vừa chui từ dưới cống lên. Chỉ còn hở có hai con mắt. Anh chỉ gật đầu chào qua Cao Thành rồi lại bắt tay ngay vào việc.

- Ông Liễu ! Khí tài của Lê Bảo đã nhận đủ chưa ?
Liễu hơi ngần ra một chút, rồi lúng túng :

- Đề hỏi lại. Từ sáng tới giờ tôi tập trung vào đường và bến !

Lê Hải cố giấu một nét cau có :

- Tôi đã dặn ông : đường sá hết sức quan trọng đã dành rồi, nhưng ông chớ có quên khí tài, kè cả việc cho anh em vượt lại lần chót toàn bộ kiến thức về T.P.P. đề sẵn sàng thao tác bắc cầu ngay tức khắc, bất cứ giờ phút nào tính từ 13 giờ trở đi. Đã tính toán cả rồi mà...

Lại tính toán ! - Cao Thành ngoảnh mặt đi chỗ khác. Riêng Đoàn Liễu càng không giấu được vẻ bối rối. Lê Hải khoát tay :

- Thôi được ! Anh trở vào làng năm và đôn đốc ngay hai việc đó. Tôi sẽ chịu trách nhiệm ngoài này.

Đoàn Liễu úp mũ lên đầu, lật dật đi luôn. Nhưng khi về tới gần xóm, anh chợt phân vân: «Cố lẽ thằng này nó duỗi khéo mình vào xóm, để nó tiện trò chuyện với Chinh chăng?». Rồi thêm hậm hực: «Nó chẳng giữ thề diện cho mình trước mặt thằng Cao Thành. Cái thằng Hải này đúng là chỉ thích chơi trội và hách dịch!».

13 giờ. Tin bờ nam báo về: mọi việc đã hoàn tất. Tin từ trong làng cũng báo ra: mọi đơn vị, mọi cán bộ, chiến sĩ đều đã sẵn sàng.

Chinh cũng hồ hởi, sung sướng, bắt chước bộ đội, đứng nghiêm lại trước mặt Lê Hải và Cao Thành, vui vẻ:

— Báo cáo các anh, đường xuống bến chính đã xong. Đường phụ cũng đã xong!

Thế là lập tức, từ trong xóm, các phân đội cùng ào ào vận chuyển khí tài tiến ra.

Lê Hải cầm máy nói gọi về các trận địa cao xạ bảo vệ: «Đề nghị sẵn sàng, quyết liệt đánh trả máy bay địch nếu chúng tới, đề bọn tôi bắt đầu bắc cầu...».

Không khí trên toàn bến trở nên nhộn nhịp gấp bội. Quang cảnh bộ đội công binh ghép phao bắc cầu chưa từng thấy ở nơi đây. Tất cả hết như một cuốn phim diễn tập quân sự vượt sông quy mô, hùng tráng đang hiện ra trước mắt dân làng, thanh niên nam nữ dân quân, và lẽ cố nhiên cả Cao Thành. Quả thực đây là lần đầu Thành được chứng kiến cuộc bắc cầu hiện đại qua sông với một nhịp độ, một tinh thần đặc biệt như thế này. Hầu hết các cán bộ chiến sĩ 72 đều tỏ ra hết sức dẻo dai, dũng cảm và thông thạo về kỹ thuật, khiến Cao Thành không thể nào ngờ một đơn vị chưa hề được mó tay tới loại cầu T.P.P. này lần nào, chưa có cả thời gian đề huấn luyện đầy đủ, vậy mà xem ra cứ như là họ đã được dùng khí tài này từ khá lâu rồi.

14 giờ 20, chiếc cầu hiện đại thặng tấp như một chiếc thước kẻ khổng lồ đã vắt ngang còn sông đang ngầu ngầu nước lũ.

Lê Hải đến trước mặt Cao Thành, nói nhỏ nhỏ:

- Tôi quyết định 14 giờ 30 cho thông cầu, xin báo cáo đề anh biết.

Cao Thành không còn cách gì hơn là chĩa tay ra bắt tay Hải và thốt lên một câu không thề nào không thốt lên được, dù anh ta không muốn:

- Xin chúc mừng các anh! Chúc mừng và hoan hô 72 anh hùng!

Ba giờ sau, một chiếc xe con từ xa bật pha sáng loáng ngả nghiêng phóng tới và phanh cứng lại ở đầu cầu. Cửa xe bật mở, một đồng chí đại tá nhanh nhẹn bước xuống. Nụ cười rất rộng, rất tươi, ông giơ tay nói to ở giữa cầu, nơi dòng sông đang cuộn cuộn xoáy tròn nhiều chỗ đến chóng mặt:

- Được lắm! 72 đã đánh trả bọn Ních-xon bằng một trận đầu tuyệt diệu!

Đó là đồng chí Nhiệm tư lệnh phó quân khu đang làm nhiệm vụ phái viên đốc chiến của Bộ Tổng tham mưu trong chiến dịch giao thông vận tải lớn này.

Trong lúc đó, đứng cạnh Lê Hải, Cao Thành bỗng nghiêm mặt, ghé sát tai anh, nói nhỏ, như muốn thân mật nhắc kín một việc còn nhiều khiếm khuyết:

- Nhưng, ông Hải ạ, các trận địa phòng không, ông cho đặt xa bên quá. Như vậy đánh địch không tốt đâu!

Lê Hải gật đầu:

- Tôi cũng biết điều này. Nhưng anh coi, chung quanh bên đều đồng trũng, lênh láng ngập lụt cả, không tài nào đưa cao xạ vào gần hơn được nữa.

Cao Thành vẫn nghiêm nét mặt:

- Không nói thế được! Phải có quyết tâm! Phải có ý chí, kiên quyết đánh địch. Phải cho anh em đập công sự nổi mà vào gần chứ!

Lê Hải lắc đầu:

- Đã tính toán rồi. Và lại ở đây bảo vệ bến là chính.

- Không! Anh coi nhẹ nhiệm vụ tiêu diệt địch là không đúng!

- Với công binh, tiêu diệt địch chính là thông bến, thông xe, chứ anh?

- Không! Không đúng! Muốn thông xe, thông bến, phải tích cực tiêu diệt địch!

Tư lệnh phó quân khu đi tới trước mặt hai người. Ông đã trên năm mươi, lăn lộn rất nhiều ở chiến trường, nhưng trông vẫn còn rất mạnh mẽ, hồng hào. Cao Thành vội vã chìa tay ra. Vốn là chỗ quen biết cũ mà. Vừa là thủ trưởng, lại vừa là người thân, thậm chí có thể là người bảo trợ nữa. Nhưng ông Nhiệm hình như chỉ bắt tay Cao Thành một cái chiếu lệ, rồi quay lại phía Lê Hải, không giấu giếm sự mừng rỡ của mình:

- Nói thật chứ, giao nhiệm vụ cho các cậu rồi mà tớ vẫn lo! Đang dở chừng giải lăm hết đêm nay may ra mới có thể nhận được điện của các cậu báo cáo tạm xong. Được đấy, Hải à!

Ngày đêm ấy, qua cầu phao Cồn Tín đã có 1.500 chiếc xe vào và gần 1.000 chiếc xe ra. Số xe bị ùn tắc từ mấy ngày hôm trước đã được giải phóng hoàn toàn. Nhân dân hai bên bờ sông đã gọi đêm ấy, đêm 25, là «Đêm hội vận chuyên». Một quang cảnh sôi động, tấp nập xe qua, xe về suốt đêm không ngừng đã diễn ra trên bến sông này như chưa bao giờ thấy.

Qua đêm thứ ba, khi mọi việc trên bốn dã ổn định, việc vận chuyển đã hoàn toàn thông suốt, Lê Hải mới có thể bút ra được một lúc dề tìm tới nhà Chính, theo lời hẹn với cô ngay từ buổi đầu gặp lại. Tối đêm Chính đồng thời cũng tiện thể Hải ghé vào chỗ ông Đào trưởng bến Cồn Tín, người của bên Giao thông dân sự đã được bổ nhiệm làm việc ở đây từ hai năm nay.

Đêm mùa thu bên sông dịu mát lạ lùng. Không có trăng, nhưng trời rất trong và sáng. Lê Hải bỏ mũ, ngửa mặt đón từng làn gió dạt dào, cảm thấy tâm hồn thật thư thái. Những giây phút dịu dàng và yên tĩnh như thế này vô cùng hiếm hoi đối với anh. Không cầu mong gì hơn là thỉnh thoảng lại có những khoảnh khắc như thế này. Con người như được bút ra khỏi mọi sự lo âu, phiền muộn, bút ra khỏi mọi sự ràng buộc phức tạp trong cuộc sống hàng ngày. Con người như trở lại hoàn toàn trong sáng, ngây thơ. Lòng như lạnh lại. Mọi ham muốn không còn gì hết. Tất cả chỉ còn lại một niềm vui, và sẵn sàng dề làm mọi điều tốt đẹp, không phải chỉ cho mình mà cho tất cả những người khác...

Quanh co mấy ngõ xóm, Lê Hải đã tìm được căn nhà tranh nhỏ bé ở giữa một mảnh vườn có nhiều cây ăn quả khá rậm rạp. Một con chó xờ ra sủa.

Lê Hải bỗng cảm động, nhớ lại những lần nào đó, cũng rất hiếm hoi, mỗi lần di hợp trên Bộ hoặc lên quân khu, tranh thủ tạt được về nhà một đêm hoặc một vài giờ. Cũng một căn nhà lụp xụp như thế này. Cũng một sự yên ắng như xa xưa, như chìm ngập trong thời gian bình lặng đến nỗi không thể tin rằng

đây là một nơi đang có chiến tranh, và bây giờ đã là năm thứ bạo nhiều đó của thế kỷ thứ 20...

Ngọn đèn trong nhà bật sáng to. Chinh mau mắn chạy ra mừng con chó. May quá, tối nay cô ấy có nhà! Hải mừng thầm. Khi nhận ra anh, Chinh reo lên một tiếng. Tiếng reo trẻ trung như của một cô bé, và xiết bao mừng rỡ, cảm động như của một người ruột thịt đã xa cách nhau từ lâu chưa gặp lại.

Chinh mừng đến mức gần như cuồng quít. Mừng quá, quên cả e lệ, hoặc vốn bạo dạn đã quen từ những năm thoát ly đi Thanh niên xung phong, Chinh cầm lấy tay Hải, dặt anh vào nhà.

Lê Hải dừng lại mấy giây, đưa mắt nhìn bao quát ba gian nhà vắng vẻ đến lạnh lẽo dưới ánh sáng của ngọn đèn dầu. Nhà vắng và trống trải đến mức không tưởng tượng được nổi. Trên các vách, không một bức tranh, không một tờ lịch. Bộ bàn ghế mộc cũ kỹ như đã có từ thế kỷ trước. Một chiếc giường tre. Một tấm phản gỗ. Trên chiếc giường tre, tấm màn nâu buồn rú. Trong màn, một ông cụ đang nằm ngủ, nhỏ như một đứa trẻ...

Đường như đọc được tất cả mọi nhận xét, ý nghĩ của Lê Hải, Chinh mỉm cười buồn, kéo ghế mời anh ngồi:

- Nhà em đây anh ạ! Bố em đang ốm! Từ năm ngoài mẹ em bị bom mất ở ngoài bến, cụ cứ ốm đau luôn. Mà nói cho đúng ra, từ những năm trước, em đi Thanh niên xung phong chưa được về, cụ cũng cứ buồn.

Lê Hải đưa chén nước lên môi, cố giấu một nét xúc động.

- Còn chị cả em - Chinh tiếp - Từ khi anh ấy đi Nam, một nách hai cháu nhỏ, chị chẳng còn đi được đến đâu. Thịnh thoảng mới chạy ù lại thăm nom ông

cụ được một chốc một lát. Còn chú Chiến, cũng đi Nam từ đầu năm. Có nó ở nhà, thì còn đỡ vắng vẻ... Đi một năm rồi mà chưa thấy chú ấy thư từ gì về cả.

Lê Hải gật đầu. Vốn dễ xúc động, nhưng lại không quen nói năng đề bày tỏ, diễn đạt ý mình, anh vẫn chỉ ngồi im, nhấp nước chè luôn miệng.

Bỗng có tiếng người gọi ở ngoài cổng. Tiếng một người đàn bà đã có tuổi. Chinh xin lỗi Hải, chạy ra. Lát sau cô quay vào, vẻ mặt hơi bối rối, ửng đỏ lên một chút. Lê Hải chợt nhận thấy Chinh vẫn khá đẹp mặc dù đã tới cái tuổi ba mươi đáng lo ngại của các cô gái.

Chinh không đề Lê Hải phải hỏi, nói trước:

— Chị Vân gọi em bảo anh Tín nhắn em mai sang nhà anh ấy có chút việc muốn trao đổi.

— Tín nào vậy?

— Xã đội phó của chúng em đấy... — Chinh lại mỉm cười và cặp mắt bỗng sáng lên lấp lánh như vui đùa và ẩn giấu cả một điều bí mật.

Lê Hải nói anh muốn sang nhà ông Đào trưởng bến đề trao đổi về việc phối hợp huấn luyện. Theo ý anh, cán bộ công nhân của giao thông dân sự trên bến này cũng cần phải tổ chức huấn luyện tốt, phối hợp với chương trình huấn luyện lớn của tiều đoàn 72 của anh.

— Huấn luyện à? — Chinh chưa hiểu.

— Phải! Tiều đoàn chúng tôi vừa họp và ra quyết định: bắt đầu tổ chức một đợt huấn luyện lớn kết hợp với việc thực hiện nhiệm vụ trong chiến dịch vận chuyển K2 này.

Chinh vẫn chưa hiểu.

— Em tưởng các anh bắc cầu như đêm hôm vừa qua là quá tuyệt rồi, còn phải huấn luyện nữa ư? Thôi, đêm đêm anh em đã quần quật bắc cầu, chớ phà, sớm

lại phải dỡ di cất giấu, vất vả thế, ban ngày cho họ nghỉ có được không anh? Em thấy khối đơn vị công binh vẫn làm như vậy. Huấn luyện cũng chỉ có mùa thôi!

Lê Hải cười:

— Ai làm vậy, tôi đâu có biết. Tôi chỉ biết là cái 72 này đã có nếp thế rồi. Và lại Mỹ nó có đánh theo mùa đâu, mà bảo có mùa huấn luyện.

Chinh lắc đầu, trách yêu:

— Các anh ghê thật đấy!

Quả thật, mới ngày sáng nay, tiểu đoàn úy 72 đã lại họp đề thông qua một quyết tâm mới là tổ chức huấn luyện lớn kết hợp với làm nhiệm vụ lớn trong chiến dịch K2. Ba ngày qua, tuy tiểu đoàn đã làm tốt nhiệm vụ và được biểu dương trên toàn tuyến nam, bắc, nhưng dấu sao tiểu đoàn 72 cũng mới chỉ huấn luyện gấp được một số kiến thức và kinh nghiệm cần thiết, trước mắt nhất đề kịp thời phục vụ nhiệm vụ, chứ thật ra chưa có bài bản thật vững vàng. Lê Hải đã được gần như tất cả cán bộ trong đơn vị, và toàn thể đảng ủy tiểu đoàn ủng hộ chủ trương: tranh thủ tiến hành huấn luyện cơ bản, huấn luyện ngay trong thời gian làm nhiệm vụ. Hai việc này không trở ngại gì cho nhau, mà trái lại sẽ hỗ trợ đắc lực và thúc đẩy nhau thu được kết quả tốt.

Kế hoạch huấn luyện cụ thể đã được vạch ra rất tỉ mỉ và thích hợp cho từng đại đội ở trên từng bến, từng cung đường khác nhau. Bài tập của các đơn vị đã được hướng dẫn chọn là khu vực giấu khí tài của các đại đội, mỗi đơn vị còn phải có một thao trường học bắn súng bộ binh bài 2 (bài 1 đã bắn đạn thật từ đầu năm). Còn các phân đội trinh sát, thông tin, lặn... học ngay tại chỗ, các phân đội cao xạ học ngay tại trận địa... Và, như Lê Hải đã nói với Chinh, tiểu đoàn

cũng đặt thành vấn đề: yêu cầu cán bộ, công nhân giao thông của các bến cùng huấn luyện để nâng cao trình độ. Các đại đội công binh ở các bến sẽ tích cực giúp đỡ họ, nhất là ở các khoa mục: tháo gỡ bom trên cạn, dưới nước, bom chờ nổ, bom từ trường, bom lặn tĩnh, và cách bắn máy bay tầm thấp...

Sau khi đã hiểu rõ ý định không phải chỉ là của Lê Hải mà của cả tiểu đoàn, Chinh đứng dậy:

— Vậy, đề em đưa anh sang ông Đào.

— Tôi đi một mình cũng được!

— Đường hơi rắc rối, tối khó đi lắm. Đề em đưa anh đi cho chóng.

Vạn nhỏ ngọn đèn, hạ cánh liếp xuống, Chinh nhẹ nhàng bước ra sân với Lê Hải. Khi cô vô tình đi sát trước mặt, Lê Hải chợt ngửi thấy mùi lá chanh và bồ kết thơm thơm từ trên mái tóc bỏ xõa, khá dài và óng ả của Chinh tỏa ra. Thoáng một cái gì như rạo rục trong ngực mình, Lê Hải bước nhanh ra công.

Hai người đi trên cánh đồng vắng bên sông, dưới bầu trời đêm đen xanh dịu dàng, huyền hoặc. Gió từ sông dào dạt thổi vào làm bay bay mái tóc Chinh. Ngược nhìn lên những vì sao lấp lánh xa, gần, Lê Hải một lần nữa lại cảm thấy tâm hồn mình hoàn toàn yên tĩnh và tươi sáng.

Chinh cất tiếng nói trước:

— Anh Hải ạ! Lúc này em nói chuyện tới anh Tín...

Hải chăm chú. Chinh tiếp:

— Anh biết không?... Đây là... chỒNG chưa cưới của em đấy!

Đến lúc này Hải ngạc nhiên thực sự. Anh quay lại nhìn Chinh. Cô vẫn nhìn thẳng. Khuôn mặt Chinh nhìn nghiêng trong ánh đêm mờ ảo này dường như đẹp lạ lùng, mà Hải chưa bao giờ từng thấy. Anh thoát thấy nao nao. Nhưng cũng lạ, nói tới chỒNG chưa cưới,

Chinh lại không hề có một nụ cười bên lên nào như thường tình của một cô gái. Trái lại, một vẻ gì như lạnh lùng, xa lạ đang bao phủ lên khuôn mặt với mái tóc dài mềm mại, cặp mắt nhỏ, thông minh, và một sống mũi thẳng, thanh tú...

- Vậy hả! Anh Tín. Từ bao giờ vậy, Chinh? - Lê Hải hỏi hộp hỏi lại.

- Cũng mới thôi anh ạ! Mọi người, nhất là đội dân quân cứ vun vào mãi... Cuối cùng... thấy anh ấy... cũng được... Và thế là em đồng ý!

Lê Hải thấy rõ có cái gì chưa thật ổn, anh hỏi lại:

- Sao? Như vậy, theo Chinh nói, có nghĩa là...

Đến lúc ấy Chinh mới quay lại. Dưới ánh sao đêm mờ nhạt, Lê Hải nhìn thẳng, dường như chỉ còn nhìn thấy một cặp mắt hết sức dịu dàng và cũng hết sức buồn bã:

- Vâng! Với anh, em có thể nói thực. Đây không phải là một chuyện tình yêu. Anh Hải ạ! Em phải lấy chồng thôi, biết làm thế nào được! Ba mươi tuổi rồi, đâu còn trẻ nữa! Tuổi trẻ của em đã qua hết dưới bom đạn, trong bùn lầy trên các sông bến rồi, chắc chắn anh cũng đã biết khá rõ. Em đã yêu lần lượt ba anh bộ đội, lần lượt họ đã ngã xuống vì Tổ quốc, khi vẫn còn rất trẻ... Bây giờ em đã ba mươi. Người trẻ quá thì em chỉ coi như em út. Và họ cũng chỉ có thể coi em như chị cả, chị hai. Người như lớp các anh thì... hầu hết đã có vợ, có con. Anh ạ, thật vậy, em không giấu giếm, em vẫn khao khát yêu thương, vì thật ra đời em chưa lần nào được yêu đương trọn vẹn. Nhưng giờ đây em không còn tìm được tình yêu như thời còn trẻ nữa. Em lấy chồng là vì... con gái sinh nở có thì, không thể nấn ná tìm chọn được mãi. Như thế đấy anh ạ! Em sẽ lấy chồng. Và em sẽ làm tròn bổn phận.

người vợ. Chỉ có thể thôi. Như một nhu cầu hoàn toàn thuộc về... tự nhiên...

• Lê Hải bỗng chạnh nghĩ đến thân phận mình. Anh lấy Xoan, có lẽ cũng tương tự như Chinh sắp lấy Tín. Nhưng dẫu sao Chinh cũng từng đã trải qua, tuy chưa trọn vẹn, ba cuộc tình duyên say đắm, chân thực với ba người trẻ tuổi. Còn Lê Hải, lớn lên là vào bộ đội luôn, và cứ thế lăn lộn, cứ thế quay tròn trong guồng máy chiến tranh... Chưa một lần anh hiểu được thật rõ thế nào là tình yêu. Phải chăng, cũng chính vì thế mà hầu hết anh em trong đơn vị vẫn đều cho Lê Hải là vụng về, là thiếu tâm lý trong các vấn đề tình cảm, nhất là tình yêu và hôn nhân...

Chinh tiếp tục nói. Nhưng cô nói những gì Hải cũng không nghe rõ nữa. Anh chỉ cảm thấy mình đang được tận hưởng những giây phút mà lòng mình ấm áp, sung sướng, yên ổn... chưa từng có bao giờ. Có lẽ ngay cả khi xưa còn bé bỏng, ngồi lọt trong vòng tay mẹ, Hải cũng không có được những tình cảm tin cậy, thân thiết và cảm thông kỳ lạ như đêm nay. Nhưng rồi anh chợt thấy ngơ ngác, vừa như buồn cười, lại vừa như muốn khóc. Ủ phải, trong đêm nay, hai con người đang đi bên nhau giữa cái bao la, vắng vẻ, hai người hoàn toàn hiểu nhau và tin nhau, một người đã có vợ, mà vợ lại không phải là người yêu, và người kia sắp lấy chồng thì chồng cũng lại là người phải lấy như một sự «đói thì phải ăn, mưa thì phải tìm chỗ trú»... Vậy tại sao hai con người này lại không được gặp gỡ nhau, không được cùng chung sống với nhau?...

Bỗng có tiếng súng cao xạ phía xa, nơi cầu phao Cồn Tín bắc qua, nổ rần. Rồi cả tiếng súng máy, súng trường của dân quân. Những dòng đạn lửa đỏ lờ bay lên tới tấp. Cả một vùng trời rực sáng và âm âm tiếng nổ. Máy bay địch đã tới. Chúng đang lượn. Tiếng

gầm rít trên không trung tối đen, nghe ghê rợn như tiếng ma quỷ.

Lê Hải cầm tay Chinh kéo vội. Hai người cùng nhảy xuống một hầm trú ẩn lộ thiên ở bên đường.

Bom đã nổ. Đất rung chuyển. Lê Hải căng đầu óc. Nhưng anh nghe và biết rõ: bom ném khá xa bên và cầu. Yên tâm, anh ngồi xuống. Chinh liền nép sát vào người anh và gục mặt vào khuôn ngực anh.

Lát sau máy bay đã đi hết, bốn bề lại trở nên yên tĩnh như không hề có chuyện gì vừa xảy ra.

Lê Hải dìu Chinh lên khỏi hầm trú ẩn. Dưới ánh sao, anh thấy gương mặt Chinh dăm lệ. Ôi phải chăng, đây là những giọt nước mắt của hạnh phúc, của tất cả cái gì thuộc về sự chân thực của lòng mình? Cũng trên gương mặt dăm lệ ấy, hé lên một nụ cười, nụ cười mà có lẽ suốt đời Hải sẽ không sao quên được...

4

Trời đêm rực sáng những chớp lửa đạn cao xạ, súng máy, súng trường. Máy bay địch liên tục rít lên từng hồi. Bom lại nổ. Căn hầm chỉ huy của Lê Hải một lần nữa như bị nhấc bổng lên rồi quật mạnh xuống. Ngọn đèn báo đỏ vật trên chiếc bàn điện thoại. Đất trên nóc hầm trút xuống rào rào.

Lê Hải vượt mặt, nhờ một bụm cát trong miệng ra, tay vẫn áp chặt ống tờ hợp bên tai. Đường dây điện thoại đã được chôn sâu dưới đất cẩn thận, nên liên lạc giữa sở chỉ huy với các trận địa phòng không và ngoài bến vẫn bảo đảm thông suốt.

— Sao? Hà? Cầu vẫn an toàn, nhưng một xe lương thực bên bờ bắc đang bốc cháy? Được rồi! Bình tĩnh! Tôi sẽ ra ngay với các anh!

Nội đoạn, trao ống tờ hợp cho Đoàn Liễu, dặn anh trực chỉ huy, động viên cao xạ và nhắc nhở anh em ở các khu vực cất giấu khí tài phải sẵn sàng đối phó với mọi tình huống xấu nhất. Xong, Lê Hải úp chiếc mũ sắt lên đầu, trườn mình ra khỏi căn hầm ở dưới lũy tre đầu xóm. Một cán bộ tham mưu, một chiến sĩ liên lạc nhanh nhẹn chạy theo Lê Hải.

Ra đồng trống, ngẩng lên, Lê Hải thấy những chùm đạn cao xạ đang tiếp tục tung lên. Anh cũng nhìn thấy ngay đám cháy ở trước mặt, mà anh hiểu đó là chiếc xe lương thực vừa bị trúng bom.

Lê Hải vẫy hai người cùng băng tắt ngang cánh đồng nước dề ra bến. Đi qua ruộng ngập bùn nước tuy có chậm nhưng gần hơn lại tránh được bom đạn.

Khoảnh khắc sau anh đã tới chiếc xe đang bốc cháy. Một toán chiến sĩ đang hò nhau xúc đất, té nước dập lửa. Nhưng xem chừng vô hiệu. Máy bay địch vẫn tiếp tục gầm gào trên cao. Chiếc xe cháy làm cả một đoạn đường, nhất là khu mở đầu cầu hiện lên khá rõ, dễ cho máy bay địch quan sát.

Lê Hải nói nhanh với anh chiến sĩ liên lạc:

- Báo anh Lê Bảo, phương án 2, thi hành ngay!

- Rõ!

Anh chiến sĩ liên lạc vọt đi như một chiếc pháo chuốt. Chỉ sau khoảng năm phút, ở phía xa, cách khu đầu cầu chừng hơn năm trăm mét, một đám cháy khác bùng lên. Rồi xa tí nữa, một đám khác.

Đại đội trưởng Bảo đã thực hiện kế hoạch đốt lửa nghi binh để phân tán mục tiêu, không cho máy bay địch có dịp ngắm cụ thể nữa. Phương án này đã được bàn bạc và chuẩn bị kỹ từ đêm đầu.

Quả nhiên, khi đã có thêm hai đám cháy dọc theo bờ sông, lũ máy bay địch không còn nhận rõ đâu là đám cháy chuẩn ở bến.

Bom vẫn gầm lên rung chuyển cả trời đất. Bọn phi công Mỹ đã ném vào đám lửa nghi binh thứ nhất, đúng như mọi người đang mong muốn. Cây cầu T.P.P. vẫn hiên ngang, can đảm vắt mình qua dòng sông cuộn cuộn chảy.

- Cho tiếp tục thông xe! - Lê Hải nhảy lên mặt giường, ra lệnh, khi tiếng máy bay đã cuốn xa dần.

Một phát súng nổ vang. Mặt đất đang tối om và như còn đang run lên sau trận oanh tạc dai dẳng thoát như búng tinh và sống lại mạnh mẽ trong tiếng động cơ vang rền của hàng trăm chiếc xe tải trước đây ít phút còn đang nằm im, nín thở ở cả hai bờ nam, bắc nay lại tiếp tục cuộc hành trình.

Đại đội trưởng Bảo tới gặp Lê Hải ở đầu cầu. Anh báo cáo tóm tắt về thiệt hại sau trận bom: Cầu chỉ có năm khoang bị thủng. Đang tích cực sửa lại. Coi như không có vấn đề gì lớn, còn về thương vong chỉ có một chiến sĩ bị sức ép, ngắt di, nay đã hồi tỉnh. Nhưng khu cất giấu khí tài của đại đội đã bị hai quả bom ném gần sát. Hai chiếc ca nô bị hư hại. Chỉ còn lại chiếc thứ ba. Lê Bảo không giấu khỏi sự lo lắng của mình về công việc đêm mai, mà cũng có thể ngay cả đêm nay nữa. Thiếu ca nô, công việc kéo dắt các phao cầu và khí tài sẽ vô cùng khó khăn và chậm trễ.

Lê Hải xem đồng hồ. Gần 12 giờ đêm rồi. Anh nhìn người đại đội trưởng trẻ tuổi có gương mặt sỏi nổi và cười mở, đáng yêu của mình:

- Được! Tôi sẽ cho hai chiếc xe tải trở về căn cứ kéo thêm hai ca nô dự bị nữa ra đây. Tuy nhiên, ngay tại chỗ, anh cũng phải gấp rút, bằng mọi cách cho sửa ngay hai ca nô bị hư hại ấy.

- Rồi! Tôi đã cho kéo hai chiếc ấy đưa về trạm sửa chữa lưu động của tiểu đoàn! Nhưng còn việc cho xe tải về căn cứ thì...

- Sao ?

- Xa quá, 150 ki-lô-mét chứ ít đâu !

- Tôi cho đi ngay đêm nay.

- Thế thì hay quá ! Chúng tôi rất cảm ơn tiểu đoàn.

Dặn dò công việc với Lê Bảo xong, Lê Hải quay trở vào trạm sửa chữa lưu động đặt ở bên bãi tha ma, dưới mấy gốc đa khá lớn, cách bến không bao xa. Nếu như mỗi khi ra cầu chứng kiến cảnh anh em tác nghiệp và chiến đấu, Lê Hải thường xúc động, sung sướng thế nào thì khi tiếp xúc với các cán bộ và chiến sĩ trong trạm sửa chữa lưu động, anh cũng thường có những cảm giác tương tự. Ở đây là một công cuộc chiến đấu tuy âm thầm nhưng cũng không kém phần gian khổ, ác liệt của những người lính thợ. Anh em thợ hàn, thợ gò, thợ máy... đã làm việc hết sức nặng nhọc, căng thẳng. Nhiều ngày nhiều đêm họ không được ngủ. Họ đã luôn luôn phải bảo đảm tốt việc sửa chữa khí tài để phục vụ cho các đơn vị khác tác nghiệp thắng lợi. Họ cũng đã từng bị bom vùi, bom phá... Họ cũng chịu đủ mọi nỗi gian nan cũng như chia sẻ đủ mọi nỗi vui buồn của toàn tiểu đoàn. Họ là những chiến sĩ gần như không tên, không tuổi, nhưng hiền nhiên không thể nào thiếu họ. Không, tuyệt đối không ! Trong bất cứ nhiệm vụ lớn nhỏ nào của tiểu đoàn đều nhất thiết phải có khối óc cánh tay của họ.

Rồi như đã nói với Lê Bảo, ngay sau đó, khi từ trạm sửa chữa trở về sở chỉ huy, Lê Hải lệnh cho hai chiếc Đin 157 quay trở về để kéo ra Cồn Tín thêm hai ca nô dự bị.

Ngày hôm sau, Lê Hải ngóng chờ mãi nhưng chiều muộn rồi mà vẫn chưa thấy hai chiếc Đin 157 trở lại. Anh đã toan cử Đoàn Liễu quay về xem sao. Nhưng Đoàn Liễu có ý ngại, kêu nhưc đầu, Lê Hải đành

nhảy lên chiếc xe con, bảo phóng thật nhanh. Chín giờ tối, anh đã có mặt ở hậu cứ của tiểu đoàn.

Chính trị viên tiểu đoàn Nguyễn Giảng đang ngồi tính toán sổ sách gì đó với cậu quản lý. Nguyễn Giảng đã đứng tuổi, công tác chỉ bằng những kinh nghiệm bản thân, học hành cũng chỉ sơ qua một lớp quân chính ngắn hạn, nhưng được cái vô cùng tận tụy, vô cùng thuần chất, và đặc biệt là chấp hành tuyệt đối mệnh lệnh, chỉ thị của cấp trên.

Thấy Lê Hải đột ngột trở về, Giảng biết là anh đang sốt ruột lắm, vội bỏ tất cả sổ sách đó để đón đợi ý kiến anh.

— Hai chiếc xe cho về kéo ca nô ra Cồn Tín đâu anh Giảng? — Hải hỏi.

Giảng hơi tái mặt, vội vã phân trần:

— Anh ạ! Trên tham mưu quân khu điều đi mất rồi!

— Hà? — Lê Hải tròn mắt — Sao lại điều xe của ta?

— Anh ạ! Chả là khi hai chiếc Din 157 về đây thì anh Cao Thành trên tham mưu quân khu xuống nom thấy. Anh ấy lệnh điều luôn đi kéo pháo 100 mi-li-mét ở căn cứ II của quân khu đưa xuống bờ sung cho tỉnh đội ở tận bờ biển Cống Thôn, để bắn tàu chiến địch. Việc đang gấp lắm.

— Thế việc của chúng ta không gấp ư? Mà sao anh lại đưa xe cho họ?

— Anh ạ! Lệnh của tham mưu quân khu mà! Tôi không chấp hành sao được?

Lê Hải thở hắt ra. Anh càng bực khi nghe Nguyễn Giảng báo cáo tiếp là hai chiếc xe ấy kéo pháo ra khỏi căn cứ II thì bị lầy ở giữa ruộng, kéo không nổi, phải đẩy cả hai xe vào cũng không xong. Nay đang còn tình hình cả ở đây!

Đến lúc này Lê Hải không sao nín nhịn được nữa. Anh phải nói như gắt lên:

- Bạn sau anh đừng làm thế! Anh nên cho gọi hai chiếc xe ấy về ngay đây anh ạ!

Liền sau đó, anh gọi máy nói lên tham mưu quân khu.

- Vâng, tôi Lê Hải đây! Ai đấy? Anh Cao Thành! Xin chào anh. May quá tôi đang muốn được trực tiếp nói chuyện với anh. Tôi xin báo cáo đề anh biết: tôi đã cho gọi hai xe tải Đin 157 của chúng tôi về...

- Tiếng nói đầy uy quyền từ đầu dây bên kia như bồng gắt lên:

- Hừ? Tại sao các anh không chấp hành mệnh lệnh như vậy?—Lê Hải trả lời:

- Vì xe Đin 157 không thể nào kéo được pháo 100 mi-li-mét.

Tiếng nói bên kia càng đầy uy quyền và càng thêm gay gắt:

- Sao không kéo được? Như vậy là các anh không muốn chấp hành lệnh phải không? Các anh sẽ phải chịu trách nhiệm đấy!

Đến lúc ấy Lê Hải cũng không thể không nổi xung;

- Anh Cao Thành, anh có hiểu tính năng, tác dụng của xe Đin 157 không? Anh cứ nhân danh cơ quan cấp trên hạ lệnh như vậy, ai chấp hành nổi? Sao lại bắt Đin 157 kéo loại pháo ấy trên đường dài, mà lại là đường lầy lội? Xe xích đâu, quân khu thiếu gì xe xích?

Lê Hải đang chờ một tiếng gầm lên từ đầu dây nói bên kia, nhưng lại thấy im lặng. Lê Hải hiểu Cao Thành núng rỗi, anh tiếp:

- Hơn nữa, chúng tôi đang bắc cầu bảo đảm chiến dịch, ca nô bị địch đánh hỏng, phải cho kéo gấp ca nô dự bị ra. Chẳng lẽ anh không biết nhiệm vụ của chúng tôi thế nào ư?

Đến lúc đó, người bên kia như đã trấn tĩnh lại được:

- Á à, anh lý sự khá đấy, anh Hải à! Thôi được, tôi sẽ báo cáo việc này với Bộ tư lệnh quân khu.

- Rõ! Anh cứ báo cáo đi!

Lê Hải nói đoạn, ném chiếc ống tồ hợp xuống, không buồn nói tiếp nữa. Nửa giờ sau, anh nhảy lên xe, quay trở về Cồn Tín. Anh không quên dặn Nguyễn Giảng:

- Anh bảo đảm cho hai chiếc Din 157 kéo ngay ca nô ra cho tôi trong đêm nay. Mọi việc với quân khu, tôi lỗi đầu tôi sẽ chịu. Anh cứ yên tâm.

Nguyễn Giảng nhăn nhúm cả mặt lại, Lê Hải nói vậy nhưng Giảng vẫn còn lo. Cũng như nhiều người khác, Nguyễn Giảng đã khá hiểu Cao Thành là người như thế nào, hiểu cả việc anh ta luôn luôn cậy thần cậy thế đè lấn át mọi người. Việc này, lẽ cố nhiên Lê Hải sẽ chịu trách nhiệm là chính. Nhưng lẽ nào Giảng lại không có liên đới? Thế mới gay...

Việc Nguyễn Giảng lo không phải là điều vô lý.

Ngay sáng hôm sau Cao Thành đã di thẳng tới chỗ phó tư lệnh Nhiệm đề báo cáo về sự "vô kỷ luật" của Lê Hải.

Ông Nhiệm ngồi im lặng lắng nghe. Trong lòng ông không khỏi phân vân về sự đúng sai trong chuyện này. Thêm nữa, ông bắt đầu cảm thấy khó xử và không thích Cao Thành cứ luôn luôn bám sát lấy ông, và bám sát một cách quá lộ liễu. Nhiều tối, chẳng có việc gì, Cao Thành cũng vào phòng ông để trò chuyện, mà toàn là chuyện công chẳng ra công, tư chẳng ra tư, thậm chí tâm phào giải trí với nhau cũng chẳng phải nốt. Ông hiểu cung cách ra vào của Cao Thành đã làm mọi người chung quanh phải chú ý. Dường như đã có sự xi xâm coi Cao Thành như là một "gia nhân, thủ túc" của ông vậy. Ông không thích có điều tiếng như thế. Tất

nhiên với chỗ quen biết cũ, ông cũng có ít nhiều cảm tình với Cao Thành. Ông cũng muốn anh ta có một vai trò nào đó trong đội ngũ cán bộ chung quanh ông, đề ông gửi gắm lòng tin cậy thực sự. Nhưng càng ngày, xem ra con người này không phải đúng như ông nghĩ và mong muốn. Trong đầu óc ông bắt đầu le lói lên một ý nghĩ thâm kín: không khéo vợ phải một tay ma giáo cũng nên, nếu như thế thì phiền thật! Ông là người cách mạng chân chính, ông đâu có chịu để cho ai lợi dụng mình làm điều không hay!

Đối lại, vốn là người không đến nỗi thiếu thông minh, Cao Thành cũng đã ít nhiều hiểu được những ý nghĩ thâm kín của ông Nhiệm. Tuy vậy, Cao Thành vẫn hoàn toàn kiên định trong chủ trương của mình: Phải bám chặt, bám sát lấy ông Nhiệm. Phải tích cực khai thác triệt để mối quan hệ cũ giữa hai người. Phải biết chịu đựng, phải biết phớt lờ và coi khinh tất cả mọi dư luận...

Riêng về việc dụng độ với Lê Hải hôm nay, theo Thành là trường hợp rất cụ thể, hết sức thuận lợi để tạo cho ông Nhiệm một cơ hội xét xử. Bởi vậy Cao Thành đã ra sức thuyết phục đề ông hiểu rằng: Lê Hải đúng là một tay kiêu ngạo, thiếu ý thức tổ chức, đã có một hành vi vô kỷ luật nghiêm trọng, thậm chí còn tỏ ra coi thường và thách thức cả cấp trên...

Ông Nhiệm gật gù lắng nghe. Dầu sao, biết gì, nghĩ gì về Cao Thành, ông vẫn chưa vượt qua nỗi những tình cảm xưa cũ với nhau. Nói cho đúng hơn: dầu sao ông vẫn còn một chút thương, một chút nể anh ta.

Cao Thành tiếp tục nói. Nhưng, gần như bất ngờ, ông Nhiệm quay máy nói gọi đồng chí thư ký riêng vào:

- Anh mời giúp đồng chí trưởng phòng kỹ thuật sang đây cho tôi!

Lát sau, một trung tá đeo kính cận bước vào phòng Ông Nhiệm ôn tồn và vẫn tắt hỏi về việc kéo pháo 100 mi-li-mét bằng xe Din 157. Đồng chí chủ nhiệm kỹ thuật tùm tùm cười, nhẹ nhàng trả lời là không thể làm như thế được.

Như bị một mồi lửa gì giữa trán, Cao Thành bật dậy :

- Sao cậu Chủ thợ lý quân lực bảo tôi là kéo được?

Đồng chí trưởng phòng kỹ thuật vẫn tùm tùm cười, dịu dàng :

- Cậu Chủ thì về xe máy còn lỗ mỗ lắm đấy ạ ! Din 157 cố kéo thì cũng được, nhưng chỉ trên đường bằng, đường nhựa một quãng ngắn thôi. Lẽ ra anh nên hỏi phòng chúng tôi...

Khi đồng chí trưởng phòng kỹ thuật trở ra, ông Nhiệm khó khăn lắm mới quay lại phía Cao Thành nói nhỏ nhỏ :

- Thôi, cậu hãy cứ về đi ! Đè rồi tôi sẽ nhắc nhở Lê Hải sau...

Cao Thành ra về, mặt bưng bưng. Gần như suốt đêm ấy anh trằn trọc. Ba hôm sau anh đi xuống Cồn Tín. Anh lại đã có một « phương án » mới. Anh muốn gặp Đoàn Liễu. Con người này đã tới lúc cần đến. Hắn sẽ làm được việc, khi có người hướng dẫn cho hắn. Nếu không, trước sau hắn cũng chỉ là một con người chỉ biết hậm hực vì lòng đố kỵ, ghen ghét. Giỏi lắm là chỉ biết ngồi lê la trong đám cán bộ cấp dưới, hoặc chiến sĩ dè dặt tin thất thiệt, hoặc dèm pha sau lưng người mà hắn đang muốn cây bầy.

Bây giờ cần hướng cho Đoàn Liễu biết tập trung vào một khâu mấu chốt nhất ; tìm hoặc tạo cho ra một vụ việc nào đó ; chỉ cần một thời, miễn là vụ việc đó quan trọng, có liên quan tới lập trường, quan diêm.

hoặc nguyên tắc. Nhân dân ta trong chiến trường đánh Mỹ nguy vẫn thường dùng cách moi từ trong ruột chúng moi ra, gây rối loạn ngay từ trong ruột chúng, tạo cho chúng suy yếu và tự diệt lẫn nhau. Kinh nghiệm ấy là một kinh nghiệm thật đáng học tập và vận dụng... Cao Thành nghĩ thế!

5

Chinh gần như ngày nào cũng phải ghé vào sở chỉ huy của tiểu đoàn 72 một lần. Có buổi có công việc cần bàn, cần phối hợp giữa đôi bên bộ đội và dân quân xã. Nhưng có buổi không có việc gì, Chinh cũng vẫn cứ tới. Một ngày không gặp được Hải là cô cảm thấy hết sức trống trải buồn bã, mặc dầu Hải vẫn kiên trì giữ vững mối quan hệ giữa hai người một cách hoàn toàn trong sáng. Nhưng chính vì vậy mà Chinh càng yêu anh, kính trọng anh hơn bao giờ hết.

Tuy vậy, sự năng lui tới của Chinh đã làm cho Đoàn Liễu thêm tức tối. Cho đến hôm Cao Thành xuống và sau khi đã tâm sự với nhau một đêm, Đoàn Liễu suýt phải bật kêu lên sung sướng: «Ồi vậy nó đây rồi, cái vụ việc ấy đây rồi, còn phải tìm đâu xa, còn phải chờ đợi gì nữa!». Đó là mối quan hệ bất chính giữa đồng chí tiểu đoàn trưởng đã có vợ có con với một đồng chí nữ xã đội phó sắp sửa xây dựng gia đình. Đây là một vụ việc bi đội, đã phá hoại hạnh phúc của đồng chí, đồng bào mình, một vụ việc vi phạm nghiêm trọng tới đạo đức xã hội chủ nghĩa sáng ngời của chúng ta.

«Nhưng chớ có hấp tấp! Chớ có làm ồn lên vội mà chúng kịp thời đề phòng, ông Liễu ạ!» — Cao Thành đã nghiêm chỉnh căn dặn như vậy. — «Hãy im lặng

thêm ít nữa đã, coi như không biết gì hết. Hơn nữa, có đứa nào xi xăm, cũng phải gạt đi, coi như mình hết lòng tin tưởng ở tiêu đoàn trưởng và hết lòng bảo vệ đồng chí ấy. Cứ để mở rộng cửa. Chắc chắn họ sẽ đi sâu hơn nữa. Lúc đó ta mới khép lại, thì họ có chạy đàng trời. Hiểu chứ? Và, ngoài ra, để cho chắc chắn thêm, ông xem công việc thì đồng chí này còn thường hay phạm hoặc có thể phạm cái gì? Đường lối quản sự của Đảng chẳng hạn, hoặc nguyên tắc tác tác chiến, hoặc tài chính, vật tư chẳng hạn...”

“Vật tư? Vật tư? Vật tư thì có chuyện làm chứ! Ở cái 72 này nhiều xi măng, sắt thép... Nhưng lại là ở chỗ tay quản lý cơ! Lê Hải không ăn gì, nhiều lúc chỉ phóng tay ký ào ào làm tôi cũng sợ...”

“Ôi, thế thì đúng rồi! Cứ gì phải trực tiếp ăn cắp? Chỉ nguyên cái ào ào ấy là đủ là đại vô nguyên tắc, là tiếp tay cho kẻ ăn cắp rồi! Trời ơi, việc như vậy mà ông hữu khuynh bao năm nay không chịu đấu tranh, đưa ra pháp luật hả? Chưa đủ chứng cứ tài liệu hả? Không sao! Ông cứ phát đơn tố giác đi, hoặc tìm một đứa nào đó, mượn tay nó mà tố giác. Sẽ có giải pháp, có kiểm tra họ xuống và họ sẽ tìm ra đủ chứng cứ, tài liệu... Khó mượn tay thằng nào được hả? Chẳng lẽ Lê Hải là một ông thánh ở đây sao? À, có hả, một cậu cán bộ trung đội bị Lê Hải thi hành kỷ luật, cho đi khỏi đơn vị vì tội hủ hóa, và ăn cắp xi măng bán cho dân buôn hả? Vậy phải tìm cho ra tên này! Nó bây giờ ở đâu? Ở đơn vị khác rồi hả! Khác cũng được. Từ đó nó phát đơn tố giác càng tốt!”

“... Như vậy rõ ràng là vị tiêu đoàn trưởng của ông có hai tội không thể chối cãi được nhé: một là hủ hóa với cô Chinh, hai là đồng lõa ăn cắp vật tư với quản lý tiêu đoàn. Đủ chưa nào? Thôi ông Đoàn Liễu ạ, ông chuẩn bị đề mà gánh lấy trọng trách xây dựng lại

cái tiêu đoàn này cho nó vững mạnh và trong sạch hơn lên. Nặng đấy, nhưng tôi coi tướng ông có thể đảm đương được. Tôi sẽ báo cáo với "cụ" Nhiệm về ông. Chắc ông biết "cụ" ấy quý tôi như thế nào rồi...".

Từ sau buổi tâm sự tuyệt mật và tràn đầy hy vọng ở tương lai ấy, Đoàn Liễu đã âm thầm ghi nhận không hề sót một cử chỉ, thái độ, lời nói nào của Lê Hải và Chính mỗi khi hai người gặp nhau.

Cũng từ sau buổi gặp Cao Thành, Đoàn Liễu đã xin tranh thủ về phía sau, và đã tìm được Hường, cậu cán bộ trung đội đang hết sức căm giận Lê Hải. Một lá đơn dài 8 trang đầy chữ nhỏ li ti đã được hai người đọc đi đọc lại, sửa từng ý, từng lời, chuẩn bị để gửi lên trên tổ giác quản lý Thức của tiêu đoàn về tội ăn cắp tài sản, và tổ giác cả Lê Hải về tội bao che cho Thức vì có những mối quan hệ ăn chia mờ ám, xấu xa...

Tất cả những việc đó, Lê Hải không hề biết một mảy may. Anh vẫn vùi đầu vào công việc, lăn lộn không những trên bến chính là Cồn Tin mà còn luôn đi tới tất cả bến khác, những nơi mà tiêu đoàn anh đang phải bảo đảm. Đôn đốc, kiểm tra, anh lăn vào giúp các đơn vị đẩy mạnh việc huấn luyện tại chỗ theo kế hoạch của tiêu đoàn và hoàn thành tốt nhiệm vụ bảo đảm giao thông.

Sáng hôm nay, theo đúng kế hoạch, anh lại tới bến Mục làm việc. Suốt cả buổi sáng, anh ở ngoài bến với các cán bộ và chiến sĩ đại đội Trần Phụng. Anh em ở đây chiến đấu và huấn luyện đều tốt, không kém gì anh em trên Cồn Tin. Lê Hải hết sức vui mừng. Buổi chiều, anh tiếp tục ra bến đê cùng anh em chung sức nghiên cứu thí nghiệm cải tiến mố cầu phà chở xe tăng. Đây là một công việc mà anh đang hết sức ham mê. Sở dĩ phải lên bến Mục để nghiên cứu, vì mấy hôm

nay bọn Mỹ đánh Cồn Tín liên tục, rất khó có thể thủ diêm, nghiên cứu được cái gì hết.

Anh đang lui lui làm việc, chợt nghe đài quan sát của đại đội đặt trên diêm cao 405 báo cáo gấp: Có rất nhiều máy bay địch đang oanh tạc ở hướng Cồn Tín.

Sau khi phán đoán tình huống, giao công việc lại cho kỹ sư Thiêm cùng đại đội trưởng Trần Phụng tiếp tục làm thí diêm, Lê Hải lên xe quay trở lại Cồn Tín.

Xe lao như bay trên đường. Ruột anh như có lửa đốt. Khi cách bến chừng một ki-lô-mét, Lê Hải đã nhìn thấy một nhóm cán bộ chiến sĩ của mình đang đi vội vã ngược lại phía anh. Nhưng anh nào anh nấy mặt mũi lại phờ phạc. Lê Hải nhận ra đại đội trưởng trình sát Văn Bộc cũng với anh em trình sát chuyên ghi chép và xác định các vệt bom của địch.

Lê Hải cho dừng xe lại. Mọi người cùng vây lấy anh. Văn Bộc báo cáo vẫn tắt tình hình đã xảy ra ở "nhà": Bọn Mỹ vừa cho máy bay òạt đánh thẳng vào Cồn Tín. Lúc đầu bọn chúng dùng 4 tốp liên tiếp thả bom nổ tức thì, sau đó cho một tốp khác thả hai vệt bom nổ chậm. Xảo quyết, chúng lại cho một tốp nữa thả tiếp một loạt bom nổ tức thì để xóa mọi dấu vết bom nổ chậm, không cho ta phát hiện và khắc phục được. Trên đài quan sát, anh em trình sát đã ghi được 24 bom nổ chậm và 96 quả nổ các loại. Đại đội cao xạ đã bắn cháy một F.4. Các lực lượng dân quân do Chính trực tiếp chỉ huy hôm nay cũng bắn rất mạnh, nên máy bay Mỹ phải hất lên cao, chỉ có một số bom trúng bến, còn phần lớn rơi xuống sông, trên ruộng, vài quả rơi vào làng làm cháy một số nhà của đồng bào...

Tình huống này đã làm cho đại đội 3 gặp không ít khó khăn. Nhưng Lê Bảo đã cùng anh em ra sức khắc

phục mọi hậu quả. Riêng về phía Văn Bộc cùng anh em trinh sát, ngay sau khi máy bay Mỹ cút hết, Văn Bộc đã cùng anh em lao ngay ra bến, do võ, ghi chép trong khu vực này. Đã phát hiện được một hút bom nổ chậm nằm ngay trên đường xuống bến. Sau hơn một giờ tập trung đào bới, quả bom ấy đã lộ mặt. Xem xét kỹ, Văn Bộc nhận ra đây là một loại có đầu nổ từ trường kiểu mới "Model 3". Loại này Văn Bộc chưa hiểu nguyên lý và phương pháp tháo gỡ. Anh em trinh sát đã bàn: đánh bộc phá đè hủy quả bom này đi. Nhưng nếu làm như vậy sẽ hỏng bến, vì khối lượng thuốc nổ của quả bom khá lớn. Mặt khác Văn Bộc cũng tiếc: đây là loại bom mới, nghiên cứu được cách tháo gỡ đầu nổ của nó để lấy kinh nghiệm "giềng" những quả khác về sau này thì tốt hơn.

Không một ai phản đối ý kiến của Văn Bộc. Tất cả anh em có mặt tại đây đều tình nguyện được làm cái công việc mạo hiểm, ngàn cân treo sợi tóc này. Nhưng Văn Bộc không nhường cho ai với lý do: «Tôi đề xuất ý kiến, tôi phải là người thực hiện», và với vẻ mặt đầy tự tin. Văn Bộc đưa bàn tay phải có những ngón chai sạn cứng quèo lên vỗ dầm dộp vào khuôn ngực nở vồng lên của mình và lớn tiếng nói thêm rằng: «Đừng nghĩ thằng Bộc này tự kiêu khi nói nó là thằng kinh nghiệm nhất trong bọn phá bom ở đây. Không được tranh nhau với nó!». Dứt lời, Văn Bộc xua hết mọi người ra xa, chỉ để một mình anh «tỉ mần» với cái đầu nổ "Model 3" quý quái ấy.

Và quả thật Văn Bộc là một con người tuyệt vời. Ý muốn của anh, anh đã thực hiện được một cách vô cùng êm ngọt như biết bao nhiêu quả bom anh đã từng vô hiệu hóa chúng trước đây. Tất cả các chiến sĩ ùa đến ôm chặt lấy anh reo mừng.

Nhưng khi đưa cái đầu nỏ của quả bom « Model 3 » ấy về sở chỉ huy của tiểu đoàn, không khí vui vẻ chưa kịp tan lãng, Lê Hải đã đặt ngay một câu hỏi bức xúc :

- Còn các quả khác? Và cả mấy vệt bom kia nữa, tính sao đây?

Đến lúc đó Văn Bộc thoát trở nên lúng túng. Thì ra vì quá say mê « tỉ mẩn » với trái bom có đầu nỏ « Model 3 » ấy, anh đã không chú ý đầy đủ tới những vệt bom trong toàn khu vực.

Lê Hải quyết định :

- Thôi, tất cả quay lại! Lên xe, trở lại bến ngay với tôi!

Mọi người đều im bật, liếc nhìn nhau. Họ đã « tỉnh » cơn vui và biết lo tới lũ « ác ôn » còn dang ăn náu ở tất cả chung quanh bến.

Chiếc xe lại rờ máy lao đi như bay. Đến chân một ngọn đồi, Lê Hải dừng xe lại, nhảy phốc xuống, anh lên thẳng đài quan sát.

Hai chiến sĩ đang bám trụ ở đó thấy tiểu đoàn trưởng đột ngột leo lên, mặt dẫm mồ hôi, thì không khỏi giật mình.

- Cho tôi xem sơ và sơ đồ ghi chép bom!

Các chiến sĩ vội đưa cho anh một quyển sổ đã nhàu nát và một tờ giấy lớn có vẽ sơ đồ bến và đã được đánh dấu nơi những trái bom vừa rơi xuống.

Lê Hải cần mồi đọc một lúc rồi ngừng lên chăm chú hỏi lại về các hướng đường bay của địch và đội hình của tốp máy bay thả bom nỏ chậm. Sau đó, anh cùng Văn Bộc và nhóm trinh sát trao đổi ý kiến, phán đoán, xác định lại tình hình từng vệt bom. Cuối cùng, anh khẳng định: một vệt bom đã cắt ngang bến phà. Còn một vệt nữa thả chéo theo dọc sông về phía thượng lưu.

Nhận định ấy làm cho Văn Bộc và nhóm trinh sát nhẹ cả người. Không còn phải đắn đo gì nữa, họ đã hoàn toàn tin tưởng ở khả năng và sự nhạy cảm của Lê Hải từ lâu.

— Khi tài của Lê Bảo đã đưa xuống giấu ở hạ lưu rồi phải không? — Lê Hải hỏi.

— Không ạ! Văn ở thượng lưu. — Văn Bộc đáp.

— Chết rồi! — Lê Hải thốt lên — Tôi đã lệnh cho cậu ấy chuyển khu cất giấu khi tài xuống hạ lưu rồi cơ mà! Sao vẫn còn ở trên đó?

— Báo cáo, ở nhà anh Đoàn Liễu bảo cứ dè ở đấy ôn luyện cho tiện. Chuyển sau cũng được!

— Thế ở dưới hạ lưu không ôn luyện được ư? Ở đó có rặng tre, càng kín đáo chứ sao!

Văn Bộc không biết đáp sao nữa. Hải thở dài:

— Thôi được! Dẫu sao việc cũng đã rồi. Bây giờ phải lo đánh dấu cho hết các bãi bom đã, rồi tính tới việc rà phá sau.

Nói đoạn, anh quay trở xuống chân đồi. Chiếc xe một lần nữa lại rú lên, nhằm thẳng bến lao tới.

Lê Bảo được tin tiêu đoàn trưởng về, đã ra đón anh ở đầu bến. Con người luôn luôn tươi cười, sôi nổi, lạc quan đến thế mà lúc này cũng trở nên lo lắng, gằn như bối rối nữa.

Theo cái, Lê Hải đã cởi hết quần áo ngoài, ngồi bệt xuống bên đường, trải bản đồ ra cùng Lê Bảo, Văn Bộc bàn bạc. Các chiến sĩ trinh sát và đủ các chiến sĩ nghiệp vụ khác nhau của công binh cùng đứng vây tròn lấy ba người chỉ huy.

Lê Hải nhắc lại nhận định của anh về hai vệt bom, rồi cầm bút chì xanh vẽ lên bản đồ. Tất cả mọi người, từ Lê Bảo, Văn Bộc tới các chiến sĩ đều nhất trí với anh. Lê Hải kết luận: phải nhanh chóng xác định vị

trí từng quả bom một, rồi tìm cách phá trước những quả nào có liên quan trực tiếp tới việc bắc cầu tối nay, số còn lại tuy cũng phải khẩn trương giải quyết nhưng hãy tạm thời đánh dấu đề dấy, “hỏi tội” chúng sau.

Anh ra lệnh cho Lê Bảo chuẩn bị ngay các phương tiện rà phá bom dưới sông và biện pháp tổ chức hành quân bằng thuyền đưa khí tài qua bãi bom xuống bến bắc cầu đêm nay.

Sau đó, anh phân công cụ thể từng người vào bãi bom trình sát theo đội hình “ô vuông”. Mỗi người cách nhau khoảng 100 mét. Cuối cùng, hạ lệnh cho tất cả cán bộ, chiến sĩ cởi bỏ hết áo quần ngoài, anh hô ngắn gọn:

— Tất cả, vào bãi bom!

Anh cầm bản đồ tiến lên trước. Cả đoàn tiếp sau anh, từ các đại đội trưởng Lê Bảo, Văn Bộc tới các chiến sĩ chớ phà, lái xe... Theo đúng nghĩa đen: tất cả đang tiến vào một vùng chết chóc đề giành lấy cái sống.

Nửa giờ sau, Lê Hải thu quân.

Tất cả lại ngồi quây quần bên nhau, người nào cũng lấm lem và mồ hôi nhễ nhại. Nhưng tất cả đều tươi cười, rạng rỡ. Vệt bom thứ nhất đã được ghi chép và đánh dấu đầy đủ.

— Tiếp tục!

Lê Hải lại đứng dậy, ra lệnh.

Đúng như dự đoán của anh, vệt bom thứ hai, địch đã rải dọc theo bờ sông. Nhưng trong số 12 quả, chỉ phát hiện được có 8 ở trên bờ (5 ở bờ bắc, sát mép nước, 3 ở bờ Nam, phía trong đê). Như vậy còn 4 ở dưới sông! Chúng đã khống chế một khúc khoảng 500 mét ở thượng lưu.

— Dừng lại đã! Chưa được kéo thuyền xuống bến bắc cầu vội.

Lê Hải kịp thời phát ra mệnh lệnh quan trọng ấy cho Lê Bảo

Và, đến lúc này thì chính anh cũng phải thấy thoáng như lạnh gáy, vì không ngờ tình huống lại phức tạp đến thế. Trong khi đó Lê Bảo gần như úa nước mắt, thành thực nhận lỗi đã không kiên quyết chấp hành lệnh của Lê Hải chuyển khu cất giấu khí tài xuống hạ lưu. Lê Hải an ủi anh vì đã có ý kiến can ngăn của Đoàn Liễu thì cũng khó thực hiện. Văn Bộc cũng càng giận mình vì đã quá say mê với quả bom ở trên bến mà không chú ý tới cả khu vực.

Mọi người đều nín thở. Ai cũng hiểu rằng: chỉ một chút nữa, nếu Lê Hải không về kịp, Lê Bảo cứ cho kéo khí tài từ thượng lưu xuống bến đê bắc cầu tới nay, thì có nguy cơ toàn bộ khí tài sẽ tan tành hết.

Lê Bảo nhấn nhó:

— Báo cáo anh Hải, hay là... hôm nay anh cho bỏ huấn luyện?

Lê Hải lắc đầu:

— Không cần phải thế! Cứ chấp hành nghiêm chỉnh kế hoạch. Muốn bảo đảm thời gian thông cầu, càng phải giữ vững kế hoạch huấn luyện. Đây cũng là một cơ hội cho đại đội 3 lập công và rèn luyện. Mọi việc sẽ bàn tỉ mỉ. Cứ bình tĩnh!...

Giữa lúc đó, ở bờ nam có một tiếng nổ lớn. Mọi người cùng ngoái lại thì thấy một cột khói và đất đá phụt cao tới vài chục mét. Lê Bảo nói:

— Anh em dân quân địa phương và công nhân bến phà họ chịu trách nhiệm rà phá bến ấy. Tôi đã phân công lúc nãy. Có lẽ cô Chinh đó anh ạ. Vâng! Cô Chinh trực tiếp làm nhiệm vụ phá bom, vì cô ấy nói hồi còn làm thanh niên xung phong ở Đồ Lèn, cô ấy chuyên phá bom.

Hải sững sờ. Quả bom đã phá nò, nhưng liệu người phá nó cỡ sao không? Anh quay đi, để giấu nỗi lo lắng, bàng hoàng trên nét mặt mình...

Lát sau, theo đúng kế hoạch đã được vạch ra, đại đội trưởng Lê Bảo cấp tốc tổ chức một đội rà phá bom dưới sông, ở phía thượng lưu, bằng phương pháp thủ công: Các chiến sĩ dùng những cuộn dây có đeo nam châm và cả những sợi dây có buộc những thùng phuy rỗng để kéo ngang sông.

Một cảnh tượng khá đặc biệt diễn ra trên đoạn sông đã trở nên bình lặng: các chiến sĩ ra sức kéo qua kéo lại những sợi dây trên sông, kiên trì như những toán dân chài đang kéo lưới vét cá. Nhưng 15, rồi 20 phút đã trôi qua, mặt sông vẫn hoàn toàn calm lặng, bí mật.

— Không lẽ... không có bom? — Đại đội trưởng Lê Bảo sốt ruột, quay lại phía Lê Hải rấm rứt nói.

Mặt vẫn lì ra, Hải cảm lạnh như dòng sông. Anh không lộ rõ một vẻ gì thất vọng hoặc nôn nóng.

Các chiến sĩ lại từng đôi một tiếp tục rap mình xuống kéo dây ngược lên, rồi lại kéo xuôi xuống, hết sức kiên trì, nhẫn nại. Cùng lúc đó, ở một đoạn sông phía xa, có một toán nữ dân quân vừa đi lấp hố bom về, quần áo lấm như trâu dẫm. Các cô láo nhào rù nhau nhảy ùa xuống sông tắm. Một chú lính trẻ đứng gác ở bụi cây gần đó dò mắt lên khi thấy những thân hình trắng muốt uốn lượn cách tầm mắt chú không xa. Đã toan quay mặt đi, nhưng vẫn nhớ tới nhiệm vụ cảnh giới, chú vội bắc loa tay lên miệng gọi to:

— Có bom dưới sông đây! Lên đi các chị ơi!

Các cô gái giật mình quay lại, cùng kêu lên vì xấu hổ. Nhưng sau thấy chỉ có một chú lính trẻ, một cô réo lên:

— Làm gì cô bom! Xuống đây tắm cho vui, anh bộ đội ơi!

- Không dây! Cởi bỏ hết đi, xuống đây anh ơi!

Các cố đang rẽ bơi với nhau, và chú lính thêm đồ mặt, quay vội đi thì ở phía trên thượng lưu, một tiếng nổ rất mạnh trong lòng nước dội tới. Các cô sợ hãi, xuống quýt che ngực, ù té chạy vào bờ.

Một trái bom từ trường đã nổ.

Lê Hải, Lê Bảo và tất cả các chiến sĩ đều mừng rỡ thét lên. Cột nước dưới sông tung theo cả bùn đất, tạo thành một cơn mưa đặc sệt trùm xuống tất cả bọn Lê Hải, Lê Bảo... Người nào cũng ướt bé bết như chuột lột cống.

— Tiếp tục! Tiếp tục rà phá nữa, chưa hết! — Lê Hải ra lệnh.

Phấn khởi trào lên, lần này các chiến sĩ vừa rập mình xuống kéo dây, vừa « hò dô ta » ồn ã cả một góc trời.

Mấy phút sau, một quả nữa nổ bùng. Đoàn người lại reo ầm ầm. Thế là đã phá được quả thứ hai. Còn hai quả nữa.

Công việc rà phá tiếp tục. Nhưng lần này không thấy có kết quả.

Theo Lê Bảo, có lẽ hai quả còn lại đã chìm quá sâu xuống bùn nên khó nổ. Anh đề nghị cho dùng ca nô, tạo từ trường mạnh, may ra mới thắng. Lê Hải đồng ý.

Nguyễn Tuyến, chiến sĩ lái ca nô lập tức nhận được lệnh đưa ca nô vào trận. Đó là một chiến sĩ trẻ, mảnh khảnh, môi đỏ hồng như môi con gái; nhưng được anh em thường gọi là « Vua Húc » vì không phải đây là lần đầu, mà đã nhiều lần Tuyến xung phong lái ca nô rà phá bom hoặc đưa dắt những con phà qua sông dưới bom đạn rất ác liệt của bọn Mỹ.

Chiếc ca nô đã tới. Nó dúm dỏ, xấu xí như một thùng sắt rỉ. Nhưng mấy ai biết chiếc ca nô này cùng với người lái nó đã bao lần vào lửa và chiến thắng, góp phần đưa biết bao nhiêu trọng pháo, xe tăng, cùng các dũng sĩ của chúng ta qua sông, tiếp tục cuộc hành trình vào Nam, giải phóng Tô quốc.

Nguyễn Tuyến ngồi ngay ngắn trên ghế sắt, trước vành lái. Lê Hải xuống tận nơi, siết chặt tay người dũng sĩ của mình:

- Chúc em thắng lợi!

Chiếc ca nô như một con ngựa chiến, hất đầu tung vó. Nó gầm lên một tiếng rồi thoát tăng tốc, lao vút đi.

Trên bờ, tất cả đứng yên lặng cố giấu nên nỗi hồi hộp, nhìn theo chiếc ca nô đang xé nước thành hai cánh trắng xóa, bay qua bãi bom. Tuyến đã quay lại. Lần này anh cho chiếc ca nô đi chậm chậm. Chân vịt cuốn nước sôi sục cả dòng sông... Cứ như thế, một vòng, rồi hai vòng... Vẫn chưa thấy gì. Hay là hết bom rồi? Mọi người trở lại bản khoãn nhìn nhau.

Nhưng bỗng chiếc ca nô như bị một bàn tay khổng lồ vô hình nào đó ở dưới lòng sông túm lấy, nâng bổng lên trên đầu một cột nước trắng xóa, dữ dội.

Những người trên bờ đều nhắm mắt lại và kêu lên kinh hãi, tưởng chừng chiếc ca nô đã bị quật vó tan tành.

Nhưng lạ chưa, nó vẫn còn kia, lại nổi bành trên dòng sông đã trở lại yên tĩnh, và một cánh tay đang giơ lên vẫy vẫy.

- Tuyến! Hoan hô Tuyến! Giỏi quá, cậu Tuyến ơi!

Như dè đáp lại những tiếng reo, tiếng thét mừng rỡ cuồng nhiệt ấy, chiếc ca nô lại gầm lên, tăng tốc lao vút như một con cá thần trong huyền thoại.

Lại một vòng nữa, rồi thêm vòng nữa... Quả bom thứ tư nổ tiếp. Lần này quả bom đã nổ ở phía sau ca nô chừng mười mét. Phần đuôi ca nô chỉ bị hất lên như chú ngựa đá hậu một phát, và cột nước đã trùm kín lấy nó trong khoảnh khắc.

Cả bến sông huyền ảo, sung sướng, hoan hỉ. Lúc đó trời vừa sẩm tối. Lê Bảo rít một hồi còi dài kiểu hãnh thu quân, và chuẩn bị cho đoàn thuyền đưa khí tài về bến đê bắc cầu đêm nay.

Chiếc ca nô của Nguyễn Tuyến đã được cắm một lá cờ đỏ ở phía mũi, nhanh nhẹn, hăm hở dẫn đoàn thuyền chở khí tài dài dặc ở dưới sông. Trên ca nô, Lê Bảo đứng cạnh Tuyến, hai tay chống vào sườn sau lưng anh giắt hai lá cờ hiệu xanh đỏ. Gió thổi những lá cờ bay phấp phật, nom anh tựa một chiến tướng trên sông Bạch Đằng từ thuở xa xưa. Các chiến sĩ trên đoàn thuyền vẫn chưa hết phấn chấn, vừa hò vừa hát.

Trên bờ, dân quân, thanh niên nam nữ kéo ra vây chào hoan hô đoàn thuyền công binh như đi xem hội.

Riêng Lê Hải và Văn Bộc cùng đi đường bộ đê về sở chỉ huy tiền đoàn.

Vừa đi được một đoạn ngắn, bỗng mặt nóng bừng như phải bỏng. Lê Hải quay phắt lại, chạy như bay về khúc sông hiem nghèo nọ. Anh thét vang động cả sông nước:

- C3, dừng lại ngay! C3, dừng lại ngay đã!

- Gì thế anh? - Văn Bộc cũng phất hoảng lên, nhưng chưa hiểu chuyện gì.

- Trời đất! Tôi quên mất! Chỉ chú ý 4 quả bom dưới sông mà quên phắt mất mấy quả còn găm ở mép nước mà ta hẹn giải quyết sau đây. Cũng tựa như lúc nãy anh chỉ mãi đánh vật với quả bom « Model 3 » ở bến mà quên cả hai vệt bom dài...

Cả hai cùng cười như mếu và cùng chạy té lên.

Cũng may Lê Bảo đã nghe được tiếng gọi của Lê Hải và kịp ra lệnh cho cả đoàn thuyền với biết bao nhiêu khí tài sắt thép dừng lại.

Lê Hải nhào xuống sát mép nước. Vừa thở, anh vừa nói rõ lại tình hình với Lê Bảo:

- Vậy bây giờ làm sao, anh? - Lê Bảo nhăn nhó.

- Cho ca nô tắt máy. Tất cả chiến sĩ lên bờ dùng dây kéo thuyền, kéo từng khoang một, vượt qua khu vực bom có thể ảnh hưởng.

Bảo càng nhăn nhó. Anh không giấu được sự bực bội khi thấy Hải thay đổi bờ sung nhiều phương án quá. Tuy nhiên, anh cũng cởi áo nhảy xuống nước để kéo ca nô tắt máy đi qua.

"Nhanh tay lên nào, ta kéo con phà

"Qua bom quân thù, chở xe ra chiến trường

"Đô hò, hò đô hò...

Một chiến sĩ có giọng nam cao bỗng cất tiếng hát, phá tan sự im lặng đang đè nặng trĩu trong lòng mọi người. Rồi không ai bảo ai, tất cả các chiến sĩ cùng cất tiếng hát theo. Lê Hải đứng lặng. Một lần nữa trong cuộc đời chiến đấu của mình, anh đã được chứng kiến cảnh tượng như thế này. Các chiến sĩ của chúng ta cao đẹp và đáng quý biết nhường nào!

Cứ như thế, từng khoang thuyền được lặn lẽ kéo đất qua khỏi đoạn sông vẫn còn 4 trái bom từ trường nằm kín ở mép nước chưa nổ.

Lê Hải xem đồng hồ tay, rồi ngừng lên nhìn vòm trời đã bắt đầu mờ tối. Kịp! Vẫn có thể kịp! Đêm nay cầu vẫn có thể tiếp tục vắt qua sông, bảo đảm giao thông thông suốt như tất cả mọi đêm trước...

Cho tới khi toàn bộ khí tài đã tới bến, Lê Hải mới thở trút ra nhẹ nhõm. Dặn dò công việc với Lê Bảo xong, Hải quay trở về sở chỉ huy.

Đoàn Liễu đang ngồi chơi cờ tướng với anh chiến sĩ liên lạc. Thấy Lê Hải về, anh dẹp bàn cờ lại, vươn vai hỏi:

— Dưới bốn Mục, công việc tốt cả chứ? Sao anh về muộn vậy?

Đang quá mệt, Hải chỉ ừ hừ và cởi áo toan ngả lưng xuống một lúc thì Chinh vụt tới. Mặt cô xanh xao, đôi mắt thâm quầng, quần áo lấm láp.

Hải vội nhòm dậy:

— Chinh! Có phải cô vừa phá một quả bên bờ nam không?

— Vâng...

Nhưng dường như Chinh chẳng hề quan tâm tới chuyện đó:

— Anh Hải ạ, thầy em hôm nay sao ấy! Cụ lại sốt cao, và nói mê sảng nữa. Anh đến với em một lát đi!

Hải mặc vội lại chiếc áo ngoài, dặn Liễu chờ mình về sẽ hội ý công việc, đoạn bước nhanh ra khỏi cửa cùng với Chinh.

Đoàn Liễu đứng nhìn theo. Hai mắt anh tối tăm. Trong lòng anh giằng xé một mâu thuẫn: về quyến luyến, thân thiết của hai người làm cho máu anh sôi lên, nhưng đồng thời nhớ tới những lời Cao Thành thì lòng anh mừng rỡ. Tốt lắm! Lại thêm một dịp để ghi nhận tội lỗi của hai đứa...

Vẫy cậu liên lạc lại, Đoàn Liễu ghé tai, nhưng nghiêm chỉnh:

— Đồng chí hãy... bí mật đi theo tiêu đoàn trưởng tới nhà cô Chinh xem sao nhé!

Cậu liên lạc ngờ ngác:

- Báo cáo tiêu đoàn phó, đề làm gì ạ?

Đoàn Liễu cười, vỗ vỗ vào vai anh chiến sĩ, hết sức thân mật:

- À, là đề... bảo vệ ban chỉ huy.

- Em chưa hiểu ạ!

- Ví dụ, tới đó, có kẻ phản động ám sát tiêu đoàn trưởng chẳng hạn... Hoặc giả cô Chinh không phải đưa tiêu đoàn trưởng về nhà mà lại rù... ra cánh đồng, hoặc đi đâu chẳng hạn...

- Em vẫn chưa hiểu ạ!

- Thì rồi sẽ hiểu! Cứ đi đi. Nhớ phải bí mật đấy! Đừng đề cho tiêu đoàn trưởng biết. Bí mật bảo vệ thủ trưởng mới là bảo vệ tốt và có hiệu quả, hiểu không?...

6

“Cung đường 72”, đoạn đường do tiêu đoàn 72 đảm nhiệm nay đã có một cái tên mới như vậy. Tên ấy không rõ do ai đặt ra, nhưng dường như là cánh lái xe, cả quốc doanh lẫn quân sự. «Cung đường 72» đã trở thành câu cửa miệng của hầu hết những ai đã đi qua. Quảng đường này chỉ dài trên 100 ki-lô-mét mà có những năm bốn sông hiểm yếu, nhất là bốn Cồn Tín bị bọn Mỹ liên tục đánh phá ác liệt ngày đêm. Nhưng cũng trên 100 ki-lô-mét đường này lại là cung đường mà tất cả cánh lái xe đều cảm thấy khá vững tâm khi đi qua. Gần như nạn tắc phà, tắc cầu ở đâu đó thường dễ xảy ra, nhưng đã đến «Cung đường 72» thì khó lo tới chuyện ấy. Tất nhiên cũng có đêm hoặc cầu Cồn Tín bị hỏng, hoặc phà bến Mực bị chìm, nhưng nếu có tắc thì quá lắm cũng chỉ một đêm. Tỷ lệ ùn tắc

xe trên cung đường này luôn luôn là một tỷ lệ thấp nhất so với toàn tuyến bắc, nam. Ở đó không chỉ có những chiến sĩ công binh vững vàng mà nhân dân địa phương cũng thật dũng cảm.

Bởi vậy mấy tiếng "Cung đường 72" đã trở thành đồng nghĩa với "Cung đường an toàn", hoặc "Cung đường luôn thông suốt"...

Nhưng hoàn toàn chẳng vì thế mà bọn Mỹ nản lòng, bỏ qua cung đường trọng yếu này. Chúng càng ra sức đánh phá.

Đêm nay Lê Hải lại trực chiến. Lẽ ra là phiên của Đoàn Liễu. Nhưng dạo này Liễu hay lộn trở về hậu cứ. Anh nói cần phải trông nom các cơ sở ở phía sau. Và dạo này anh còn hay than phiền về việc tiều đoàn trưởng quá lao đầu vào công việc chuyên môn, ít quan tâm tới các vấn đề tài sản, tài chính... Anh nói là anh rất lo có những sự bê bối xảy ra. Anh đã một vài lần chính thức lên tiếng trong mấy buổi giao ban tiều đoàn, hối thúc Lê Hải phải cho kiểm tra lại tài sản, tài chính. Nhưng Lê Hải vẫn chưa làm được. Tất cả đầu óc gan ruột của Hải rõ ràng vẫn dề hết trên các bến bãi. Anh thừa nhận là chưa coi trọng đúng mức các việc nội bộ; đã ý lại hoàn toàn vào Đoàn Liễu, Nguyễn Giảng.

Tuy vậy, nhận thì nhận, anh vẫn như con thiêu thân chỉ lao đầu vào lửa.

Có lẽ cũng vì vậy mà bữa nay Đoàn Liễu lại đòi phải quay về hậu cứ!

Trời đã tối lâu. Đại đội 3 của Lê Bảo báo cáo về: cầu đã lắp xong, xin phép phát tín hiệu cho thông xe. Lê Hải đồng ý.

Nhưng chỉ mười phút sau kèng báo động đã ran lên khắp nơi, từ xa xa ngoài bến sông cho tới ngay trong 5m, nhân dân đã sơ tán triệt để, chỉ còn lại sở chỉ huy của tiều đoàn trụ bám.

Rồi máy bay địch gầm rít lao tới. Đêm nay cuối tháng, trời tối thui. Tiếng máy bay trong đêm nghe dữ dội. Cao xạ ta đã phản ứng kịp thời và khá mạnh mẽ. Bom nổ ình ìch phía ngoài sông. Cả một vùng trời thoát đỏ rực, đỏ lên mãi, sáng lên mãi, như cả bầu trời đang bốc cháy.

Điện của Lê Bảo réo lên, báo về: địch đêm nay giờ thủ đoạn mới: Chúng ném bom cháy một vệt ngang sông, phía thượng lưu. Lửa đang cháy tràn xuống phía cầu. Tình hình vô cùng nguy ngập.

- Tôi sẽ ra ngay với các anh!

Như mọi đêm có biển cố lớn ngoài cầu, Lê Hải nói đoạn, úp chiếc mũ sắt lên đầu, lại lao nhanh ra khỏi cửa hầm.

Khoảnh khắc sau anh đã tới bờ sông. Anh đứng trước một dòng sông ngập lửa. Tất cả đều đang cháy. Cỏ cây bên bờ cháy. Nước trên sông cháy. Tất cả đỏ rực trong tuyến lửa đang thiêu đốt điên cuồng. Cảnh tượng thật kinh khủng.

Lê Hải nghiến răng, úp mũ sắt lên mặt, quay lại, nhảy xuống một chiến hào. Lê Bảo và các chiến sĩ của anh đã có mặt ở đó. Tất cả những khuôn mặt dăm mồ hôi và như đang chín đỏ, nứt nở ra.

- Mỗi đồng chí một cây sào, theo tôi! Phải sớm cắt lửa từ thượng lưu.

Nói đoạn, vó lấy một cây sào dài, anh nhảy lên mặt đất, lao thẳng lên tuyến lửa. Mọi người cùng ào ạt tiến theo anh. Tới bờ sông, nhiều chiến sĩ trẻ hăng hái cầm sào nhảy xuống trước. Lê Bảo không kịp cởi áo quần, cũng cầm sào lao xuống.

Trên khúc sông thoát diễn ra một trận chiến đấu kỳ lạ chưa từng thấy giữa con người và thần lửa. Các chiến sĩ vừa hò hét vừa vung sào đập tan những mảng hóa chất đang cháy giần giật trên mặt nước như những

cụm lửa lớn. Những mảng cháy bị dập tan ra và lập tức bị gạt hết sang hai bên bờ cát, hoặc cho trôi tự do nhưng đã bị xé nhỏ, tản mát trên dòng sông.

Cuộc chiến đấu như trong một cơn điên say, cuồng nộ. Nước sông nóng hầm hập. Lát lát, các chiến sĩ lại phải ngụp xuống để cho đỡ rát mặt.

Cũng lúc ấy có tiếng lao xao trên bờ. Lê Hải vượt nước trên mặt nhìn lên. Chính. Đúng là Chính! Cò và đội dân quân đã kịp thời tới ứng cứu cho đơn vị. Rất nhanh, trông thấy cảnh tượng này, Chính và đội dân quân đã hiểu ngay là mình phải làm gì.

Thế là trong phút chốc cả đội dân quân nam, nữ cùng cầm sào, cầm gậy lao xuống. Người không có gậy thì bẻ những cành cây cũng nhảy ùm theo đồng đội.

Chính sai mấy sai đã đến bên Hải. Suốt đời anh sẽ không bao giờ quên giây phút ấy. Hai con người, mình đều chìm dưới nước, chỉ nhô lên hai gương mặt ướt đẫm và đỏ rực trong ánh lửa. Tưởng như hai người đang gặp nhau trong một hỏa ngục hoặc trong một thế giới hồng hoang tàn khốc nào đó. Nhưng cả hai đều nhìn nhau nhòe cười. Nụ cười như thoát làm tắt được hết mọi ngọn lửa, và dòng sông trong mát trở lại...

Lúc đó ở phía cầu, các chiến sĩ ta, theo lệnh của chỉ huy cũng đã dàn hàng ngang trên mặt cầu, mỗi người vãn một cây sào hoặc một cành lá tươi. Một chút lửa nào trôi xuống là cũng bị giập tắt ngay tức khắc.

Trận giặc lửa dưới sông dịu dần, thì ở trên bờ những đám lửa dài do tồ nghi binh cũng đã được nhóm lên theo đúng kế hoạch.

Trên bờ lửa đỏ. Dưới sông lửa đỏ. Cây cối, ruộng đồng cũng nhuộm đỏ. Trời mây cũng cháy đỏ. Tất cả

như sắp bị thiêu, hủy diệt hết. Chỉ còn có Con Người—Con Người chiến thắng—Con Người kiêu hãnh.

Hơn nửa giờ sau, Lê Hải đồng ý với Lê Bảo cho thu quân. Chỉ có hai chiến sĩ bị bỏng, một nhẹ, một trung bình. Đội dân quân cũng lên bờ. Chính ướt lướt thướt. Bộ quần áo bố sát lấy tấm thân thon thả, chắc lẳn, càng làm cho cô như đẹp thêm ra. Mái tóc xõa chảy dài sau lưng, cô đi ngang qua trước mặt Lê Hải. Anh đang ngồi trên một đống gỗ với Lê Bảo, hát thuốc cho đỡ lạnh. Chính nhìn anh và mỉm cười. Ánh mắt và nụ cười ấy đã nói quá đủ tất cả những gì cô muốn nói với anh. Lê Hải mỉm cười, gật đầu đáp lại. Với Chính dường như không còn điều gì phải nói nữa, và cũng không còn có lời nào để nói thêm nữa. Ai đó đã nói hoàn toàn đúng: Sự cảm thông đã lớn gấp ngàn lần những lời nói cụ thể.

Khi Chính và anh chị em dân quân đi khỏi, các chiến sĩ công binh ai lại vào việc này. Chỉ còn lại hai người, Lê Bảo bỗng rụt rè quay lại phía Lê Hải.

— Anh Hải ạ! Tiện lúc này, tôi muốn nói với anh một chuyện.

Nhìn vào đôi mắt của Bảo, và nghe giọng nói, Hải biết người bạn trung thực và luôn luôn cởi mở này đang muốn nói với anh một điều gì đó hết sức hệ trọng.

— Gì vậy ông?

— Tôi quý anh, tôi muốn nói với anh từ mấy tuần trước. Nhưng tôi cứ ngại...

— Gì vậy? Cứ nói đi. Mình sẵn sàng nghe đây, Bảo ạ. Mình cũng rất quý và tin ông.

— Tôi hiểu. Tôi hiểu anh rất tin và cũng rất quý tôi. Bởi vậy tôi không thể nào yên lòng, nói cho đúng hơn: không thể chịu nổi...

- Sao cơ? -

- Khi nghe thấy những lời không hay, những lời đi nghị về anh...

- Ông cứ nói đi!

Bào bạo dạn hơn, nhìn thẳng vào đôi mắt Hải, rồi đột nhiên giọng như lạc đi, rung lên:

- Anh Hải! Anh có... chuyện gì với cô Chinh phải không?

Thế là hiểu rồi. Hải thở hắt ra một cái nhẹ nhẹ.

- Anh Hải! Anh nói đi! Anh yêu cô Chinh phải không?

Hải cúi nhìn xuống. Rồi anh lắc đầu, đôi mắt buồn bã:

- Không! Không phải thế!

- Trời ơi! Anh biết không, họ còn nói là... anh đã... gì với cô ấy rồi phải không?

- Hà! — Tới lúc đó thì Lê Hải phải bật lên một tiếng thực sự ngạc nhiên, và tức giận nữa.

- Hà? Sao? Người ta nói cái gì?...

Hỏi lại một lần nữa, rồi thoát lặng đi. Trên gương mặt dãi dầu của anh tràn ngập một nỗi buồn tê tái.

Là một người thông minh, chỉ một câu hỏi và cũng là một sự thông báo nhỏ của Lê Bảo cũng đủ đề cho anh hiểu rõ: một chuyện gì đó đã và đang xảy ra với riêng anh.

Nhưng đồng thời anh cũng là một con người có bản lĩnh, luôn kịp thời có phản ứng đối phó lại với tất cả những gì dù xấu xa, dù ác liệt hiểm nghèo xảy đến. Hơn nữa, từ khi bước vào tuổi trưởng thành, anh chưa hề biết sợ một cái gì, ngoài sự sợ hãi cái yếu hèn của chính mình. Và anh cũng rất ghê tởm sự phản trắc...

Lê Hải thoát xây hấn người lại. Một lần nữa anh nhìn thẳng vào mắt Lê Bảo một cách hết sức nghiêm trang:

- Ông Bảo! Thôi được, dư luận hãy dè dỏ dã, tôi hỏi ông, chính ông thôi, ông có nghĩ tôi là một thằng dỗi bại, xấu xa?

Bảo lắc đầu dứt khoát:

- Không! Hoàn toàn không.

- Vậy ông có thể tin tôi trong việc này?

- Tôi luôn luôn tin anh. Nhưng anh Hải ạ, quả thật đang có dư luận xì xào không hay về chuyện này. Tôi rất bức, và lo cho anh...

- Dư luận ở đâu?

- Trong trạm sửa chữa lưu động cũng có, trong hàng ngũ cán bộ trung đội của tôi cũng có.

- Họ nói họ thấy như vậy?

- Họ nói là họ cũng nghe đâu đó. Anh Hải ạ, tôi tin anh, tôi quý anh, tôi thề với anh nếu cần phải lấy máu tôi để bảo vệ anh, tôi cũng sẵn sàng. Nhưng tôi cũng xin lưu ý anh phải giữ lấy mình. Có khi anh vô tình.

Lê Hải cúi đầu xuống, ngồi lặng giây lâu. Đầu óc anh thoát như nhối. Bàn tay anh lần lần tìm bàn tay Bảo. Đúng là lúc này anh cần một sự ấm áp, cần một sự tin yêu hơn bất cứ lúc nào hết.

Lát sau anh mới cất tiếng hỏi tiếp:

- Ông Bảo, ông có thể nói cho tôi biết những tin thất thiệt này từ đâu ra không?

Bảo cân nhắc:

- Cũng thật khó biết. Nếu nhớ lại thì một hôm tình cờ tôi ở ngoài cầu về, thấy ông Liễu xuống đại dôi từ lúc nào không rõ, đang ngồi uống rượu với mấy tay cán bộ trung đội của tôi. Sau đó ông Liễu về, tôi có hỏi, thì các cậu ấy bảo ông ấy xuống chơi thôi và có tiết lộ là: nghe đâu nhân dân địa phương họ đang xì xào nhiều... về anh và cô Chinh. Nhưng, ông Liễu cũng